



Värmlandsörnen

1998
Årgång 50

Tidning för Värmlands regementes och
Värmlandsbrigadens Kamratförening



Stort jubileumsnummer

Värmlandsörnen

50 år

Värmlandsörnen

Tidning för Värmlands regementes
och Värmlandsbrigadens Kamrat-
förening.

ADRESS

681 82 Kristinehamn

ANSVARIG UTGIVARE

Överste 1 Yngve Johansson

RESEARCH

Kerstin Erlandsson
054-15 93 86

REDAKTÖR OCH LAYOUT

Per Berggrén
Dammgatan 3 A
654 65 Karlstad
054-24 06 99

TRYCK

Klaria AB

UPPLAGA

900 ex

UTGIVNING

Årligen i december

Innehåll

Chefen har ordet, <i>Yngve Johansson</i>	sid 3
Brigadchefen har ordet, <i>Björn Tomtlund</i>	sid 4
Tal till våren 1956, <i>Bo Hugemark</i>	sid 6
Världen i dag, <i>Bo Hugemark</i>	sid 7
En regementschef reflekterar, <i>P S Wallin</i>	sid 10
Årsbarn med Värmlandsörnen, <i>C G Engström</i>	sid 11
Försvaret i dag, <i>Yngve Johansson</i>	sid 12
Mitt regemente, <i>Bertil Ragne</i>	sid 14
Brigadchefen med ÖB i Israel, <i>Björn Tomtlund</i>	sid 20
Träffas för att minnas, <i>Bertil Löfgren</i>	sid 22
Rapport från det civila, <i>Peter Sjöstedt</i>	sid 24
Subalternofficersklubben, <i>Anders Gidrup</i>	sid 26
Anfall från Kärleksdungen, <i>Lennart Persson</i>	sid 29
Fänrik Lisa Larsson är historisk, <i>Per Berggrén</i>	sid 30
9 april 1940, <i>Curt Hermansson</i>	sid 32
Årsmötet den 5 november	sid 34
Födelsedagar 1999	sid 36
Utmärkelser	sid 37
Anslagstavlan	sid 38
Redaktörens sida, <i>Per Berggrén</i>	sid 39

Föreningsfunktionärer 1998/99

STYRELSE 1998/99

Ordförande	Yngve Johansson
Vice ordf	Björn Tomtlund
Sekreterare	Kerstin Erlandsson
Kassör	Per-Olof Kåberg
Ledamot	Susanne Ehn
Ledamot	Bo Sjöstedt
Ledamot	Per Berggrén
Ledamot	Bertil Ragne
Ledamot	Ingrid Eriksson

ARBETSUTSKOTT

Per Berggrén
Kerstin Erlandsson
Kicki Zetterberg
Bo Sjöstedt

VALBEREDNING

Lars Bergström
Leif Svensson

MEDLEMSREGISTER

Ingvor Ericsson-Bergström

Överste 1, Yngve Johansson, har varit kamratföreningens ordförande under fem år. Han är kanske den regementschef som upplevt och medverkat till de största förändringarna i regementets historia under modern tid.



Yngve Johansson

Chefen har ordet

ÖRNEN i dess nuvarande form har fyllt 50 år. Mycket information och tankeväckande artiklar har nått läsarna. Njut av detta jubileumsnummer. Ett i raden av högklassiga produkter som redaktörerna presterat. Det ger mycket, men kan aldrig ersätta den kamratliga samvaron som föreningens möten bjuder på. Så kom till mötena och delta i skildrandet av hur bra det var förr...

Försvaret idag, och ännu mer i framtiden kan du läsa om på annan plats. Alla heliga kor, som vi gjort till våra egna, är på väg till slakt. Vad som ska komma i stället är inte helt utklarat. Det finns utmaningar även i framtiden.

1996 års försvarsbeslut har ju inte påverkat Kristinehamns garnison så mycket. Mest påtagligt är att Artillericentrum lagts ned. ArtSS finns dock kvar som ett artilleristiskt kompetens- och skolcentrum. I 2/Fo 52 har tagit över ansvaret för Älvdalens skjutfält. Där avvecklas en hel del överkapacitet i lägret, såväl personal som byggnader. Fältet, med dess enorma övningsmöjligheter finns

dock kvar. Den interna organisationen, både inom försvarsområdet och brigaden har ändrats. Mest påtaglig är nog ändå den ekonomiska verkligheten. Alla styrs nu av en mycket snäv ram. Det viktigaste är inte om vi genomför något som är bra för krigsorganisationen. Att till varje pris hålla oss inom ramen är överordnat. Det präglar verksamheten både i år och de närmaste åren.

Sedan samlokaliseringen kan man säga att garnisonens historia är dess skjutfälts. Kristinehamnsfältet är nu "färdigt". Den sista pusselbiten, Skjutbana C, har invigts och tagits i bruk. Det är den mest miljöanpassade banan som byggts. Kulfånet är av en helt ny konstruktion. Sanden har ersatts av stora metallkuber som fångar projektilerna. Banan har också automatisk markering och omfattande anordningar för att minska ljudutbredningen. Vi har många "villkor" att rätta oss efter, men fältet ger många möjligheter till effektiv utbildning. Villingsbergfältet är på väg mot miljöprovning. Det är numera en oerhört omfattande process. Motståndet har sedan länge

formerat sig. Vi ska göra ett artilleriskjutfält mer lämpat även för mekaniserade förband. Inom nuvarande gränser och utan mer störningar än hittills. Vi kommer nog dit. "Motståndarna" vill snarast att fältet ska avvecklas och förbanden hänvisas till Älvdalen, "där vi ju lägger ner". Runt Horssjön, som är miljöprovad, är det f n lugnt.

Vardagen är ganska kärv, fylld av billiga lösningar som vi vet är mindre bra. Vi måste stå ut för att det ska bli litet bättre på sikt. Och det gör vi. Vi får också den mycket pressade ekonomin att gå ihop. Det går fortfarande att leva med devisen "Roligt varje dag". Men det är inte längre hela dagarna som är roliga. Att inte göra det bästa som går, men att ändå göra sitt bästa, kan vara ganska knepigt i längden.

I grunden hyser vi ändå tillförsikt. Vi har sådana förutsättningar att utbildade bra förband av olika typer att vi står starka i konkurrensen. Fälten, bra officerskårer med bra rekrytering och en billig och bra organisation är de främsta fördelarna.



Överste Björn Tomtlund:

Tiden går fort. Det är nu mer än ett år sedan jag tillträdde som brigadchef.

Vid en tillbakablick så kan jag konstatera att året varit fyllt av såväl planerade som oförutsedda aktiviteter.

Brigadchefen har ordet

Björn Tomtlund

ÖB OMINRIKTNING.

Under hösten presenterade ÖB sitt förslag till ny inriktning av Försvarsmakten, den så kallade ominriktningen. Dagen efter det att ÖB presenterat sitt förslag redovisade dessutom Regeringen sin budgetproposition för 1999 vilken innebär en reduktion av Försvarsmaktens anslag med 7,5 mdr under de kommande tre åren. Detta var naturligtvis inget bra exempel på timing och kommer säkerligen att ytterligare påskynda behovet av ominriktning. Resultatet av ÖB ominriktning kommer säkerligen att bli förändringar av både krigs- och grundorganisationen. Något annat än reduceringar av Försvarsmaktens storlek är inte att vänta om inte den positiva säkerhetspolitiska utvecklingen i Ryssland skulle förändras i negativ riktning vilket i så fall skulle kunna leda till instabilitet i vårt närområde. Ett sådant scenario är knappast sannolikt och naturligtvis inte önskvärt.

De alternativ som ÖB presenterat skiljer sig enligt min uppfattning främst kring tillämpningen av den allmänna värnplikten. Jag anser liksom tidigare att uttagning till tjänstgöring inom Försvarsmakten även i framtiden bör baseras på en allmän skyldighet att tjänstgöra och att enbart de som erfordras för att tillgodose Försvarsmaktens behov av kompetens och krigsorganisationens numerär skall inkallas. Det är mycket angeläget att hålla fast vid en tydlig identitet och koppling till ett krigsförband där utbildningen alltid leder till krigsplacering. Korttidsutbildning av värnpliktiga fyller inte kraven på kvalitet och leder sannolikt inte vare sig till en ökad folkförankring eller ett bibehållet/ökat anseende för Försvarsmakten. Värnplikten måste vara civilt meriterande och ersättas högre ekonomiskt. För mig är således inte det alternativ som innehåller det största antalet värnpliktiga något att gå vidare med

även om en större grundorganisation kan bibehållas.

BRIGADENS MEKANISERING

Min kanske viktigaste uppgift är att genomföra brigadens mekanisering på ett effektivt sätt. Beslutet att bredda arbetet med mekaniseringen genom att organisera ett särskilt projekt med deltagande på stor bredd har från mina utgångspunkter visat sig vara rätt. Värmlandsbrigaden börjar sakta men säkert att närma sig spetsen bland de infanteribrigader som skall mekaniseras. Vår kompetens är under snabb uppbyggnad och utbildningen av vår första mekaniserade skyttepluton med stridsfordon följer uppgjorda planer. Våra lokaltiter för mekaniseringen har även de utvecklats på ett för ändamålet mycket positivt sätt. Framför oss ligger nu att på allvar tillägna oss ett mekaniserat synsätt och börja tillämpa den stridsteknik som präglar ett mekaniserat stridssystem. Här gäller dock att ta vara på det bästa av vårt arv som infanterister och inte glömma bort hur

strid till fots genomförs.

UTBILDNING

Resultatet av den något reducerade grundutbildning som avslutades under våren blev trots all ekonomisk turbulens av hög kvalitet. Värmlandsbrigadens officerare är professionella och ambitiösa utbildare.

Även om vi nu befinner oss på en hög kvalitativ nivå och siktar mot att bli "En av Sveriges bästa brigader" så måste vi förbättra oss inom några områden. Det är främst de urgamla förmågorna att vara post i alla sammanhang och att kunna gruppera och maskera förbanden som måste förbättras. Satsning på materielltjänst, ordning och reda i allmänhet är viktig för vår yrkes stolthet och måste fortsätta även detta utbildningsår. Ni som varit med tidigare och har lång erfarenhet av utbildning känner säkert igen er i dessa behov av förbättringar. Det som utvecklats och förbättras under senare år är officerarnas förmåga att motivera soldaterna att nästan alltid göra sitt bästa och att upprätthålla en god anda under hela utbildningsåret.

Några av oss känner nog fortfarande kalla kårar längs ryggen om vi tänker tillbaka på det negativa utbild-

ningsklimat som rådde under 1970-talet. Idag genomförs utbildningen under helt andra förutsättningar och det är oftast brist på utbildningstid som sätter gränser för vad som kan uppnås. Denna förmåga att motivera och skapa god anda är sannolikt unik och ett bevis på att vårt ledarskap är mycket gott. Denna goda anda och höga motivation kan mot bakgrund av den något negativa försvars- och värnpliktsdebatt som nu pågår ställas inför svåra påfrestningar. För oss som utbildar dagens värnpliktiga gäller det därför att ytterligare förvissa oss om att medinflytande, säkerhet, fysisk träning och att den grundläggande soldatutbildningen verkligen genomförs på ett bra, effektivt och säkert sätt. Det är alltså de grundläggande soldatkunskaperna som konstituerar en soldats duglighet. Den moderna tekniken är enligt min uppfattning ett hjälpmedel som gör soldaten farlig och effektiv på stridsfältet och förutsätter dugliga soldater.

Ett hot mot våra möjligheter att genomföra planerad utbildning under de tre närmaste åren är naturligtvis åter den brist på ekonomiska resurser som orsakats av regeringens ändrade spelregler beträffande be-

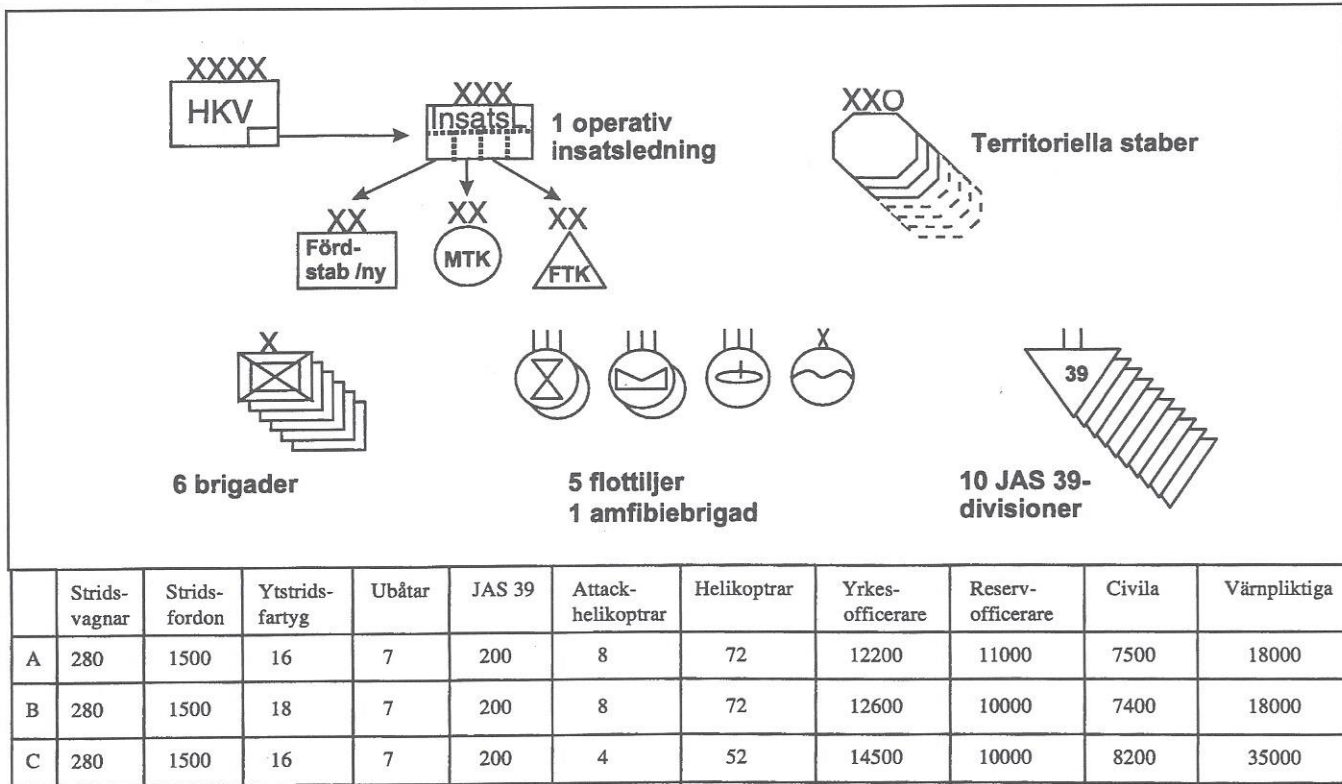
räkning av Försvarsmaktens anslag. Omfattning och konsekvenser av eventuella reduceringar av Värmlandbrigadens anslagsram för 1999 är i skrivande stund inte kända.

För oss tillhörande Värmlandsbrigaden gäller det att fortsätta vår strävan mot att bli effektivare och inom Försvarsmakten en erkänd professionell utbildningsplattform. I denna strävan måste alla vara delaktiga och känna ansvar. Vi skall inte bara vara mekaniserade år 2006 utan "En av sex brigader år 2006" om nu ÖB lägsta alternativ för armén mot år 2010 blir en realitet. Basen för vår framtida överlevnad är utöver hög effektivitet även tillgång till utomordentligt goda utbildningsbetingelser i och kring Kristinehamn samt möjligheter till samordning inom en stor och mångsidig garnison. Vi får dock inte luta oss bakåt och tro att vi sitter säkert även om det just nu inte finns några tydliga hot mot garnisonen i Kristinehamn. Beredskap att agera för överlevnad i såväl krig som fred måste alltid finnas.

GOD JUL OCH GOTT NYTT ÅR

Strukturalternativ A, B och C
Se också Yngve Johanssons artikel på sid 12

Bilden är framställd av Försvarsmakten, Högkvarteret 1998-10-12



Av tradition har talet till våren vid valborgsmässoelden på Norra fältet alltid hållits av kronfänriken, det vill säga den ur årets kull officerare från Karlberg som gått ut med bästa betyg. År 1959 var det Bo Hugemark som höll talet med nedanstående dikt.

Tal till våren den 30 april 1959

Bo Hugemark

- 1 På Valborgsmäss flögo häxor som bäst
i forna dar
Till den blodiga hedniska offerfest
i väg det bar
I svindlande fart de styrde sin färd
över en dånande skräckslagen värld
De höllo sin fest i vårkväll varm
under hiskligt larm
- 2 Och eldar man tände av brännbart torrt
i Valborgskväll
Att skrämman de onda häxorna bort
från stuga och tjäll
Högt emot skyn slog flammorna opp
och återgav skräckslagen menighet hopp
att världen ännu inte var såld
i djävulens våld
- 3 Fast eldar vid vårfirandet i byn
alltjämt hör till
man skådar ej längre tecken i skyn
den sista april
De sista häxorna har gått ur tiden
Vidskepelsens tid är sen länge förliden
Nu ser man mest jetplan och tranor och gäss
i Valborgsmäss
- 4 Men även idag flyger häxor dock
sin Blåkullafärd
De drager fram i en larmande flock
över plågad värld
Deras namn är ofrihet, förtryck, slaveri
Vad skall deras nästa offer bli?
År 56 de höllo sin fest
i Budapest
- 5 I Himalayas bergland med isig fläkt
de drager fram
Ännu ett folk fått sin frihet släckt
i förnedring och skam
Häxorna firat ännu en fest
och offrandet pågår just nu som bäst
Nu härskar åter ofrihet
över Tibet

- 6 Skall häxornas vrede nu vändas mot
Väst-Berlin?
Där riktas i dessa dagar ett hot
mot demokratin
I fagra blomstermånadens slut
löper häxornas ultimatum ut
Det vill till att eldar brännes
den tju'sjunde dennes
- 7 Mot dessa nutida häxor ett bål
tänd opp
av motståndsvilja oböjlig av stål
av tro och hopp
Låt elden slå så högt mot sky
att tyranniets häxor fly
för att slippa erfara hur det känns
när frihetseld bränns
- 8 Med ondskan häxor vill leva i fred
de i anden ljumma
som hur än friheten trampas ned
står där stumma
Mellan ont och gott man måste skilja;
hos häxorna finnes ej samförståndsvilja
Ej ädlare känslor hos häxorna väcks
om eldarna släcks
- 9 I Valborgsmäss eldarna flamma nu
med praktisk funktion
Varje vår så tjänstgör de ju
som sopstation
All den mörka årstidens skräp och lort
försvinner med maj månads intåg fort
Människan söker med omsorg trägen
hjälpa våren på vägen
- 10 Låt vårens och förnyelsens eviga glöd
göra slut
på fördomar, dumhetens överflöd
utan prut
All dum och inskränkt byråkrati
brinner som fnöske om bara vi
på ett bål med allt gammalt och torrt
den slänger bort
- 11 Nu våren till slut som segrare står
efter mödosam strid
och Klarälven stiger som varje år
i vårfloedtid
Klara att brista står björkarnas knopp
Nu segrat har kärlek och tro och hopp
och i ett fyrfaldigt leve till slut
vi brister ut.
DEN LEVE



Överste Bo Hugemark
Foto: Bertil Wöllner

När jag ombads att skriva denna världspolitiska översikt gick mina tankar till min första artikel i Värmlandsörnen 1962 om allmänna värnplikten 150 år. Den skrevs i en tid med ett delat Europa med två block i harnesk mot varandra. Idag verkar värnplikten vara under avveckling, även i Sverige. Och Europas struktur är i grunden förändrad.

Världen har blivit bättre

Bo Hugemark

Dagens värld kan naturligtvis inte förstås utan att man tittar bakåt i tiden. Krishärdarna Mellanöstern och Jugoslavien är exempel på hur fritt valda historiska tidpunkter – ofta i ett mytiskt förflutet – väljs av olika grupper för att legitimera deras territoriella krav.

För den här artikeln tyckte jag att utvecklingen sedan jag började som officer vid Kungl Värmlands regemente kunde ge en bra relief till mina tankar om dagen och framtiden.

Därför har jag tagit mig friheten att börja med mitt valborgsmässotal 1959 (se motstående sida). Någon, förmodligen regementsstabschefen, hade pekat med hela handen på kronfänriken och bett/beordrat honom att hålla talet till våren vid bålet på Norra Fältet. Efter sömnlösa veckor föddes en betraktelse färgad av tidens världshändelser på versmått Karlfeldts Vinterorgel.

UNGERNINVASIONEN 1956

Här kan man också skönja orsaken

till att jag hamnat där jag stod, att jag övergett oklara och dimhöjda akademiska studier och gett mig in i officersyrkets konkreta verklighet: versraderna om Ungerninvasionen 1956. Det var dessa dramatiska och tragiska händelser som fick mitt militära intresse att ta överhanden.

Engagemanget var av mer känslomässig och ideologisk natur. Jag och mina jämnåriga upplevde knappast att Sverige stod inför ett omedelbart krigshot. Vilket också i efterhand visat sig vara befogat.

Det betyder inte att försvaret var onödigt som pacifisterna påstod. Att det inte fanns ett invasionshot berodde *bland annat* på att det fanns ett starkt försvar.

VÄNSTERVÅG OCH HYCKLERI

Bland annat - kursiveringen görs för att det fanns en annan och förmodligen avgörande faktor: det skydd som NATO gav oss utan att vi var medlemmar. Detta var emellertid något som det blev alltmer tabu att tala om.

Särskilt efter 68-vänsterns och de anpassliga politikernas förhärjande av svensk debatt. När USA-imperialismen utmålades som det värsta onda och kritik av det totalitära systemet i öst betecknades som rysshät och korstågsanda var det inte opportunt att tala om amerikansk hjälp vid ett sovjetiskt angrepp.

Så att samtidigt som Sverige i tysthet gjorde förberedelser för hjälp, fick man inte prata om att detta kunde ske. Därför hade vi det litet svårt när vi skulle övertyga soldaterna om att det lönade sig med ett svenskt försvar mot en kärnvapenstormakt. Vi fick tillgripa olika knep för att förklara att vi var för oviktiga för att riskera kärnvapenkrig, för att sätta in alla resurser mot. Men inte så oviktiga att försvaret var onödigt, angreppet skulle bli så där lagom starkt att vi kunde klara det. Den enklare sanningen, att vi skyddades av västs styrka och att vi med egen kraft skulle kunna hålla ut tills hjälpen anlände, hade varit lättare att förklara.



Röda Torget under Sovjettiden

Foto: Militärhistoriska avdelningen

KOMMUNISMENS FALL FÖRUTBESTÄMT

Traumat från Ungern-krisen där det verkade som om mördarregimen i öst skulle få börja ge upp sina erövringar men där drömmen kvävdes i blod kom också att prägla min uppfattning om framtiden. Jag blev lidelsefullt intresserad av att detta system inte fick bestå för all framtid eller ens för min livstid. Jag måste få uppleva dess fall, intalade mig att så skulle ske och såg därför, tidigare än många, tecken till det. Och lyssnade framför allt på de ekonomer som påvisade att sovjetsystemet innehöll så många självmotsägelser att det måste brista.

Därför blev jag inte särskilt förvånad över att det till slut bröt samman. Däremot hade jag inte vågat hoppas på att detta skulle ske så lugnt och fredligt. Det verkade mer sannolikt att upplösningsprocessen skulle utlösa aggression, som i Berlin, Poznan, Ungern, Tjeckien, nästan i Polen. Och i värsta fall även mot roten till det onda, västerlandet. I den militära yrkesrollen låg också att vara beredd på de värsta alternativen.

Så här skrev jag i Värmlandsörnen 1983 under rubriken *Kan ett tredje världskrig undvikas?*

"Fredsarbetet måste främst inriktas på att reducera konflikthanledningar. Detta kräver på sikt att de ideologiska motsättningarna elimineras. För oss är därmed demokratis seger den enda acceptabla lösningen. Men den processen inrymmer risker för konvulsioner, kriser och krigshandlingar".

FREDEN ÄNNU INTE BYGGD

Förtjänsten för att så inte skedde tillkommer bl a Gorbatsjov som insåg att Sovjetunionens ekonomiska överlevnad krävde avspänning gentemot väst och som klargjorde för det gamla gardets politiker i satellitstaterna att de inte kunde räkna med sovjetiska stridsvagnar för att bevara sina fallfärdiga regimer. Men hela processen grundades på att sådana politiker i väst som Helmut Schmidt och Margaret Thatcher i ord och handling visat att Sovjetunionen inte skulle kunna nå sina politiska mål med militära medel. Och naturligtvis på att Ronald Reagan gjorde det påstått

omöjliga, rustade skjortan av ryssarna.

Demokrati och kapitalism vann det kalla kriget. Men freden är ännu inte byggd. För detta krävs att man kan integrera förloraren i segrarnas gemenskap. Det lyckades inte med Tyskland efter 1919 men med Tyskland efter 1945. Bl a beroende på klokare politik från Väst, hjälp i stället för att utplundra, att Tyskland hade en ledning som satsade på en liberal marknadsekonomi i slutet av 40-talet. Och inte att förglömna det ökade hotet från öst, som gjorde att väst behövde Västtysklands militära potential.

TOTALITÄRA KRAFTER

Idag visar väst minst samma goda vilja mot Ryssland som det gjorde mot Tyskland efter 1945. Dock finns nu inte en ny gemensam fiende som man måste hålla ihop mot. Jo, egentligen finns det i form av de totalitära krafter som sticker upp huvudet litet varstans, med Milosevic i Jugoslavien som det tydligaste exemplet. Tyvärr har dock ryssarna inte förstått att detta är en gemensam fiende utan spelar sitt gamla spel, byggt på förlegade lojaliteter och maktpolitik av gammalt datum.

RYSSLAND BORTOM ALL HJÄLP?

Det största problemet är dock frågan av förutsättningar för att bygga upp ett modernt ryskt samhälle: traditioner av rättsstat, kapitalism och demokrati.

Till dessa historiskt betingade brister kommer att den ryska omvälvningen skedde utan en egentlig revolution som resolut avlägsnat det gamla gardet från makten. I stället lyckade nomenklaturen behändigt privatisera sig, stjäla den egendom - industriimperier m m - som de kontrollerat politiskt tidigare och omvandla sig till storkapitalister. Rysslands ekonomi är nu i stor utsträckning i händerna på klaner av politiker, industriledare och finansmän med väpnade band till förfogande.

Ett av många påtagliga sjukdomssymptom är att av ett mycket stort bytesbalansöverskott, bl a åstadkommet genom försäljning av råvaror, inte en kopek investeras i Rysslands ålderstigna industri eller fallfärdiga infrastruktur utan i lyxvillor och yachter utomlands.

Intet under då att de välmentade västliga försöken att hjälpa Ryssland på fötter med generösa krediter inte bara misslyckats utan också förvärrat situationen genom att ge skurkarna mer pengar att spendera på fel saker.

Det är sålunda svårt att se hur Ryssland skulle kunna upprepa Tysklands prestation efter 1945, att på några decennier bli en stark och demokratisk stat. Har vi alltså att vänta en ny diktatur, en återgång till kommunismen eller kanske en fascistisk stat, en rysk Hitler som kommer att störta världen i ett nytt storkrig?

HOTET BORTA FÖR ALLTID?

Jag tror knappast att en ny kommunistdiktatur är sannolik. Troligare är någon form av auktoritär stat av det slag som funnits gott om i Sydamerika. Frågan är dock om någon diktator skulle kunna få fart på ekonomin. Risken för ett återuppståndet starkt ryskt hot är därmed liten.

Liten men inte försumbar. Svenska försvarsplanerare kan inte från någon få ett säkert löfte om att hotet är försvunnet för alla tider. Alltså måste de försöka hantera problemet hur fort vi måste kunna återupprusta. Tyvärr visar historien att demokratierna alltid varit för sena med att urskilja faran och rusta upp i tid.

Ett viktigt påpekande till: Även en mycket svag rysk krigsmakt är ett potentiellt hot om vi själva är mycket svaga.

FARLIGT SÖNDERFALL

Mitt grundtips för den ryska utveck-

lingen inom överskådlig tid är emellertid ett fortsatt sönderfall. Jag har inte hört någon expert som kunnat beskriva något så när konkret hur ett tillfrisknande skulle gå till.

Ett fortsatt sönderfall är dock långt ifrån riskfritt för omvärlden. Redan ser vi konsekvenser i form av den organiserade brottslighetens tentakler, av miljökatastrofer, av risk för spridning av farsoter. Men sönderfall leder ofta till extrem nationalism. När man inte trovärdigt kan lova materiellt välstånd vädjar man i stället till nationella myter och utpekar syndabockar i andra folkgrupper eller nationer.

NATOUTVIDGNINGEN

Därför är det förståeligt om Rysslands grannar snarast vill in under NATO:s paraply och välbetänkt att NATO börjat lyssna till dessa önskemål. Påståendet – från ryssar och deras omedvetna medlöpare i väst – att NATO-utvidgningen skulle kunna stjälpas den ryska demokratin är nonsens. Som USA:s utrikesminister Madeleine Albright uttryckt det: Rysslands öde avgörs i Moskva, i Perm och Irkutsk, inte i Bryssel.

Det överhängande säkerhetsproblemet i vår närhet är de baltiska staternas säkerhet innan de eventuellt blir NATO-medlemmar. Deras stora hopp står till det intresse USA demonstrerat för deras självständighet. Men USA har också eftertryckligt pekat på den roll Sverige kan och – i egenskap av "regional stormakt" vid Östersjön – bör spela.

Dessa förhållanden bör ta vår uppmärksamhet i anspråk de närmaste åren, säkerhetspolitiskt och försvarspolitiskt.

SVERIGE I NATO?

Frågan om Sveriges ställning till NATO har börjat debatteras på allvar. Ett svenskt NATO-medlemskap kan te sig onödigt nu, när hotet försvunnit. Men det är inte huvudproblemet. Det är i stället huruvida ett svenskt-finskt medlemskap skulle underlätta – eller rent av vara en förutsättning för – de baltiska staternas inträde. Och dessutom hur deras säkerhet bäst skall tryggas under väntetiden.

Försvarspolitiskt debatteras nu alltmer Försvarsmaktens roll i internationella insatser contra existensförsvar. Det är en konstlad motsättning. Internationella insatser är inte bara Bosnien eller Cypern. Det kan i en nära framtid gälla områden närmare oss och mer vitala för vår egen säkerhet. Att vi, som varit fripassagerare i NATO under det kalla kriget i en kris i Östersjöområdet skulle säga att här går solidaritetens gräns vore förödande för vårt anseende – och vår egen säkerhet.

Vi har kommit en bra bit från femtioalets dystra tid då tyranniet var cementserat eller på frammarsch. Men det kräver fortfarande vaksamhet och beslutsamhet för att det inte skall hända igen.



Röda Torget i dag
Foto: Bo Hugemark



"När Kungl Värmlands regementes kamratförening år 1936 bildades fick den genast en ganska livlig anslutning. ...Så gick några år och det stora kriget började. ...Åt kamratföreningens angelägenheter hade knappast någon tid eller tillfälle att ägna sig. ...När kriget slutade pånyttföddes, kan man säga kamratföreningen. ...

Det diskuterades inom styrelsen vilka

Överste Fredrik Grevillius som var regementschef när nummer ett av Värmlandsörnen gavs ut

åtgärder som borde vidtagas för att öka det sjunkande medlemsantalet. ...Och så beslöt årsmötet 1945 att föreningen skulle utge en årsskrift, som skulle utkomma vid jultiden varje år. ...Tre dylika årsböcker har hittills utkommit. ...

Kamratföreningen får inte vara endast en samling fördettingar. ...I fullt medvetande om detta gav årsmötet styrelsen bemyndigande att ... i stället för årsskrift utge en tidning, som borde utkomma fyra gånger om året"

Överste 1 Per Sune Wallin, som var chef för Värmlands regemente under åren 1969 till 1980, har läst nummer ett av Värmlandsörnen. Bland många intressanta artiklar i den hade dåvarande regementschefen, överste Grevillius, skrivit ett långt anförande under rubriken "Ett nytt skede".



En regementschef reflekterar

P S Wallin

Från tidningens första nummer hämtar jag citatet överst på sidan från dåvarande regementschefen Fredrik Grevillius.

AXPLOCK UR INNEHÅLLET

Detta första nummer av Värmlandsörnen (december 1948) är en förnämlig skrift. Utöver citerade inledning av överste Grevillius finns en intressant artikel av Gösta Schildt om avtäckningen av Narvamonumentet 1936. Där representerades vårt regemente av fanjunkare Ragne, furiren Rolander och artikelförfattaren, som då tjänstgjorde som biträdande mi-

litärattaché i Estland. Delegationen förde regementsfanan.

Regementets förste chef Alexander Leslie ges en kortfattad men tackande levnadsbeskrivning.

Löjtnant E Prage skildrar skytteåret under rubriken "Prickar och bommar", där bland annat B F Olséns framgångar som pistolskytt belyses.

HÖG MÅLSÄTTNING

Målsättningen fyra tidningar om året har efter hand återgått till ett julnummer - årsskriften är tillbaka. Detta är tyvärr naturligt. Alla redaktioner upptäcker att skrivklådan hos oss

medlemmar är väldigt begränsad. Både föreningen och tidningen hölls vid liv av några entusiaster

NÅGRA ELDSJÄLAR

Det är alltid farligt att nämna namn, så jag gör det - förlåt alla utlämnade.

Bengt Bergström slet i många år som sekreterare, nu följd av Kerstin Erlandsson. Hon är närmast kamratföreningen. Curt Engdahl förvaldade kassan i årtionden. Harald Persson, nu avliden, kämpade med tidningens utgivning. Nu har Per Berggrén trätt in. Jag hoppas (och tror) att han vet vad han gett sig in i.

Carl G Engström, som tillhörde den första kullen reservofficerare efter andra världskriget, berättar några minnen från sin utbildning.



1948 års kadetter. Nedre raden från vänster: Klingberg, Rosenblad, Bylock, Gustafsson, Larsson, Engström och Ekeström. I vagnsdörren: Lindahl, Granquist och Wiklundh. Öhberg och Ernstson saknas på bilden. Observera den tidstypiska munderingen på kadetterna.

Årsbarn med Värmlandsörnen

C G Engström

Den andre april 1948 ryckte tolv förhoppningsfulla kadetter in vid Infanteriets Kadettskola, som då var förlagd till Karlbergs slott. De tillhörde den första efterkrigskullen, som ryckt in vid regementet den 2 juni 1946. Stämningen bland dessa grupp K-studenter var väl inte den allra bästa, de hade säkerligen förorsakat befälet betydande problem under det gångna årets rekryt- och soldatutbildning.

Plutonchefsskolan 1947 hade haft 58 elever, varav alltså tolv fortsatte till kadettskolan, där elva så småningom blev behöriga som reservofficerare. Ett antal gick också vinterkursen, bland dem den legendariske Börjars, som blev bäste soldat. Övers-

telöjtnant Nordenberg hade gjort sitt bästa att ingjuta krigsmannaanda i plutonchefsskolans elever.

KARLBERGSTIDEN

På Karlberg mötte de en förstklassig utbildning, där löjtnant Bror Swartz höll ett vakande öga över sina värmlänningar (+ två göteborgare). De senare mötte för första gången den "riksbyggaranda", som utmärkte karlbergsutbildningen. Förmodligen fick vi del av den förnämsta ledarskapsutbildningen, som då erbjöds i Sverige, kombinerad med en ytterst effektiv befattningsutbildning. Avdelningslärares kompetens var mycket hög – den ene blev senare chef för skolan (då i Halmstad) och

taktikläraren hade jag senare nöjet att möta som stabschef vid fo 34.

CHEFERNA

Plutonchefer 1946 var Holger Nilsson och "Lalle" Skoglund med sergenter Arne Bornehag och Björn Lindgren (Traung) som ställföreträdare. Kapten Bexelius var kompanichef och fanjunkare Ellinge adjutant. Senare blev Tage Hellman kompanichef.

Bror Swartz, Sveriges äldste löjtnant, var avdelningschef (ksp/grk) på kadettskolan. På plutonchefsskolan svarade fanjunkare Oskarsson och furir 4 Olsson för den populära trupputbildningen.

ÖB har i oktober lämnat sitt förslag till organisation och uppgifter för framtidens försvar. Det har redan väckt mycket debatt och den kommer att fortsätta. Försvarsbeslutet 96 kan inte längre genomföras. De ekonomiska resurserna motsvarar inte de uppgifter Försvarsmakten ålagts.

Försvaret i dag

"En föränderlig värld kräver ett föränderligt försvar"

Yngve Johansson

Anpassning var en viktig princip i Försvarsbeslutet 96. Invasionsförsvaret avvecklas och vi ska istället kunna växa i takt med nya hot. Frågan blir då hur utvecklingen ska styras under den tid vi inte kan se några tydliga hot.

TRE ALTERNATIV

ÖB redovisar tre olika alternativa ut-

vecklingar (se bild 1). Mycket är gemensamt, men en viss profilering sker mot **Anpassningsförmåga**, **Internationell verksamhet** eller "**Allmän värnplikt**". Målbilden är ett viktigt politiskt avgörande och ÖB vill ha en snabb inriktning. Annars förblöder patienten under operationen. ÖB förordar anpassningsalternativet. Det ger möjligheter att bygga upp

kompetens hos officerarna, att utveckla framtidens materielsystem i små serier och att utbilda de viktigaste delarna av olika förband. Syftet är att höja kvaliteten på förbandsverksamheten. Det måste dock betalas genom avveckling av sådant som vi tidigare tyckt vara nödvändigt.

HALVERAD KRIGSORGANISATION

Slakten på heliga kor har redan börjat. En konsekvent tillämpning av anpassningen leder till kraftfulla **om-inriktningar** - ett nytt modeord i den militära planeringsprocessen. Krigsorganisationen blir mer än halverad. Alla förband kommer inte att ha all materiel fredsanskaffad, mobförråden töms och det som ska vara kvar flyttas till stora regionala eller centrala förråd. Mobiliseringsberedskapen sänks drastiskt för många förband. Vi kommer att behöva flera år för att "återta", eller snarare bygga upp, det vi kan behöva. Utbildningssystemet ändras. Reputbildning har knappast genomförts de senaste åren. Nu försvinner den nästan helt. Istället blir det en snabb förbandsomsättning av de viktigaste förbanden, vilket i sig är mycket positivt. Ungefär hälften av de disponibla värnpliktiga utbildas. Uttagningsprocessen och förmånerna måste då ändras radikalt. Kanske mer frivillighet och betydligt bättre ersättningar?

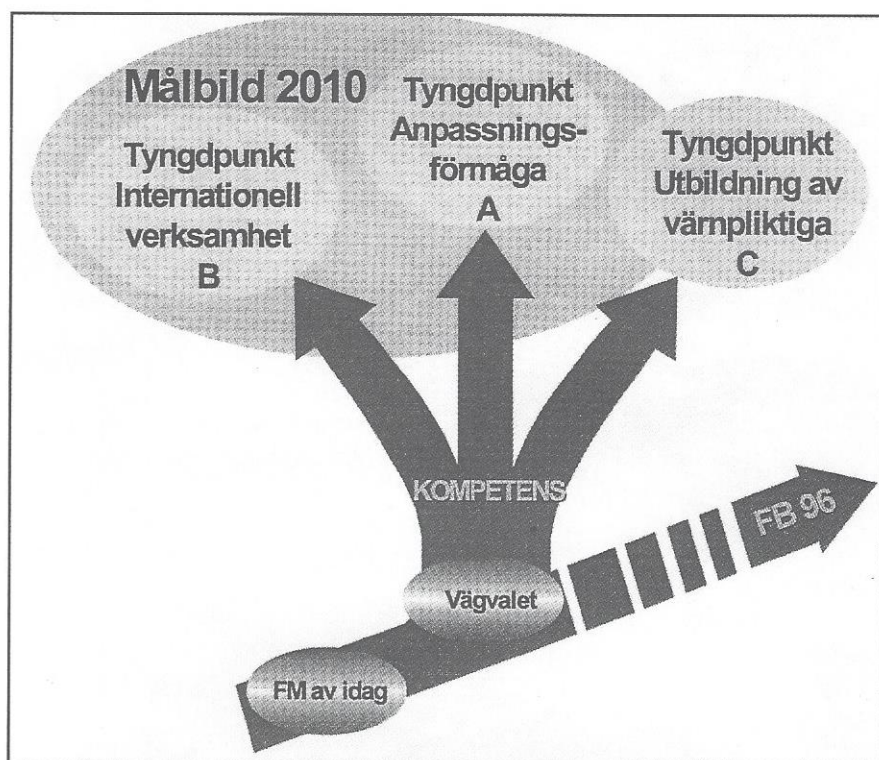


Bild nr 1. Se också bild på sid 5

Bertil Ragnes far var kassachef på Värmlands regemente och bodde med sin familj i omedelbar anslutning till kasernområdet. Eftersom Bertil växte upp i denna miljö är hans känslor för människorna och verksamheten djupt rotade.

Mitt regemente

-några bilder i huvudet på en f d reservofficer

Bertil Ragne



CIRKELN ÄR SLUTEN

Efter fyrtiotre år utanför Värmland är jag och min hustru tillbaka där rötterna en gång slog rot.

Visionen att flytta hem har funnits i många år trots trivsel, goda vänner och utmärkta bostadsförhållanden, där vi varit verksamma. Varför ger man sig då i kast med att dra upp bopålsarna och flytta? Ja, det skall erkännas att beslutet har varit svårt att fatta och föregåtts av många funderingar, där fördelar och nackdelar har värdats. Värdet av att ha goda vänner har grundligt penetrerats. Vi har dock kommit fram till att sann vänskap inte är lika beroende av geografisk närhet som förr. Med informationsteknikens hjälp och de medel som dagens och framtidens kommunikationssamhälle erbjuder har avstånden minskat och utgör inte samma hinder som förr att på distans utöva gemenskap med sina vänner. Denna insikt blev avgörande för vårt beslut att flytta. Därmed segrade till slut "rötterna" som binder oss till vårt kära Värmland över resterande tveksamheter. Nu är vi således hemma i gamla Karlstad efter 20 fina år i Stockholm och 23 år i Gävle.

BILDERNA

Väl nyinflyttad kommer tankarna och frågorna som rör staden som jag för 43 år sedan lämnade. Hur många människor finns kvar från den tiden? Har de som är kvar förändrats? Har urbaniseringsprocessen påverkat Karlstad negativt eller po-

sitivt. Ja, frågorna är många.

När jag ser ut genom ett av våra fönster i den nya bostaden i Karlstad kan jag glädjas åt ett panorama, där Klarälven, Gamla Stenbron, Sundstabron och Kasernhöjden utgör det centrala inslaget. Mäktigt reser sig därborta i panoramabilden - Kasernhöjden över staden. Jag saknar emellertid den tretungade flaggan på Kasern II. Den är numera ersatt av en civil företagsflagga.

Kasernhöjden är platsen där jag växte upp och i den miljön präglades jag under min barndom.

Med detta panorama framför mig rullas bilderna upp från en svunnen tid.

Jag ser familjerna som bodde på Kasernhöjden och som då fick sin utkomst där. Tanterna, farbröderna, lekamraterna från min uppväxttid, de respektingivande militärerna och alla de människor som jag senare i livet kom i kontakt med under min aktiva tid vid regementet. Alla finns de med på bilderna. Jag uppfylls av både glädje och vemod.

30-TALET

Jag tänker tillbaka på mitt 30-tal då jag som barn lekte däruppe. Hitlers hotfulla tal i nyhetssändningarna och vapenskramlet utgjorde vardagsnyheterna. Andra världskrigets utbrott med tyskarnas intåg i Polen och Finska vinterkriget, de finska flyktningbarnen som kom till oss, de modiga svenskar som gjorde Finlands sak till

sin genom att enrollera sig som krigsfrivilliga. Decenniet kännetecknades av att människorna var indelade i klasser. Centralstyrningen präglade all verksamhet såväl civil som militär. Ledarskapet var dessutom mycket auktoritärt och Du-reformen var ett okänt begrepp.

Vi barn var ofta respektfulla inför allt som representerade den vuxna världen. Vi var rädda för hoten om krig och eventuell evakuering.

Min far, som började sin militära bana redan på Trossnäs, var vid denna tid regementskassör - som det hette på den tiden. Under denna tid och långt in på 40-talet såg familjen inte mycket av honom. För honom gällde att bli avlönad den omfattande personalstyrka som då mobiliserades till regementet och dess beredskapsförband. Tänk om övertidsersättning hade funnits vid denna tid, men tyvärr var detta ett okänt begrepp. Min mor tillhörde lottakåren och som lottainstruktis i Värmland svarade hon för utbildning i förplägnadstjänst. Många var de lottor och soldater som fick sin utbildning genom hennes försorg.

Rädslan för krig var stor hos barnet. Men trots detta var lekarna fyllda med glädje och sorglöshet. Jag blir glad när jag tänker på julfesterna - med Cecil Olheden som lekledare. De blev ljuset i mörkret för oss barn. Då förbyttes rädslan för krig till en stunds jublande lycka.

I denna miljö växte jag upp under mitt första decennium.

40-TALET

Hur kunde det hända är en berättigad fråga. Detta fasansfulla 40-tal. Jag minns de stora rekrytkullarna. Kaserngården var ständigt fylld med soldater och materiel. På kvällarna kunde man se lysgranaterna brisa över Sannaterrängen. Tyskarnas invasion i Norge 9 april 1941 gjorde starkt intryck och när dåvarande löjtnanten Gösta Nordanskog den 13 april avtågade med sitt kompani mot norska gränsen kändes kriget nära även hos en 9-åring.

Jag minns luftvärnskulsprutorna på kaserntaket, luftvärnsbatterierna på Sandgrundsudden, de tyska överflygningarna.

Min bror ryckte in som krigsfrivillig år 1942. Han blev sedermera aktiv officer på I 21 i Sollefteå. Därmed var hela familjen - utom jag själv - engagerad i försvaret av vårt land.

Valborgsmässofirandet på Norra fältet var en årlig höjdpunkt. Majbrasan, musikkåren anförd av musikdirektören Isaksson. Namn som överstelöjtnanterna C A Grewell (sedermera regementschef för I 8 i Uppsala), S Nordenberg, major Såndberg, kapten Schildt är fortfarande inristade i minnet.

Jag minns regementets framgångsrika handbollslag med stjärnor som dåvarande löjtnanten Börje Börjesson, musiksergeanten E G Carlén med flera.

Freden år 1945! En sådan glädje man kände! En glädje som dock förmörkades av de avslöjanden om nazisternas övergrepp mot mänskligheten som kablades ut över världen. Jag kommer särskilt ihåg bilderna i tidningen "SE". Hur kunde detta hända?

Jag kommer ihåg efterkrigstiden med kalla krigets början.

I Karlstad firade vi, hösten 1947, för första gången "Uggladagen". En sådan manifestation! Kamratföreningen, som hade bildats redan år 1936, gav ut det första numret av tidningen Värmlandsörnen år 1948. Jag har fortfarande detta nummer i min ägo. Själv blev jag landstormspojke och senare hemvärnspojke. Det var då jag först kom i kontakt med den numera bortgångne vännen Sven

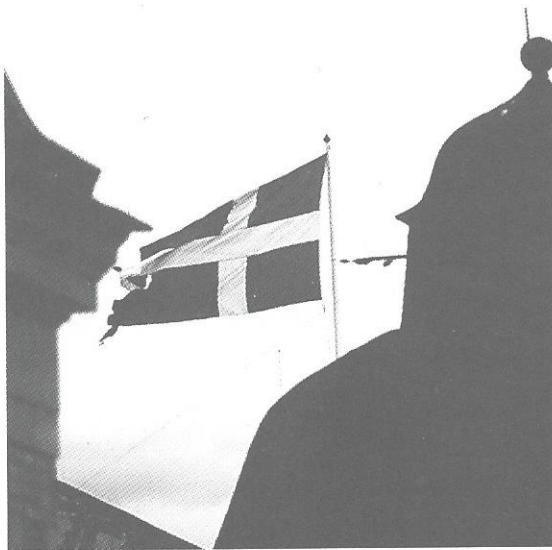
Henry Magnusson. Den kontakten ledde till en livslång vänskap.

50-TALET

År 1951 pensionerades dåvarande regementschefen överste Fredrik Grevillius. Tänk en sådan arbetsinsats han hade utfört. Han var chef under en av vårt regementes svåraste tidsperioder - i hela 12 år. D v s under hela andra världskriget och tiden därefter.

Min far pensionerades vid samma tidpunkt och familjen flyttade då till ny bostad i Klara i Karlstad. Samma år ryckte jag in till grundutbildning.

50-talet präglades i hög grad av efterverkningarna av andra världskriget och kalla kriget. Decenniet påverkades dessutom negativt av Ungern- och Suezkrisen, som utbröt år 1956. Därför förblev rekrytkullarna stora och antalet krigsförband betydande. Ofta var regementet fullbelagt med rekryter och repetitionsförband.



Umgängesformerna kännetecknades fortfarande av klasstänkande, centralstyrning och auktoritärt ledarskap.

Regementschefen, överste Regner Leuhusen - sedermera general och chef för Femte Milot - tjänade regementet åren 1951 - 53. Hans ledarskap präglade av vänlighet och nytänkande upplevde vi mycket positivt. Det hände att han personligen ledde övningar med oss befälselever. Av regementsledningens företrädare minns jag särskilt den dynamiske överstelöjtnanten Sverker Djurberg. Respekten för denne man var stor

oavsett var man än befann sig i hierarkin. Det fanns även en beundran för hans kunnighet och förmåga att alltid finnas på plats ute på "fältet". Han krävde lika mycket av sig själv som av andra.

En annan stark personlighet var majoren Ivar Scheffer som med sin entusiasm ofta fick oss till att utföra storverk. Tänk bara på plutonsfälttävlingarna, bataljonsexerciserna på Norra fältet etc etc.

9 KOMPANIET

15 månader som befälselev på grupp K och plutonchefsskolan var en fantastisk tid - där glädje och humor växlade med stunder av mörker.

Dåvarande kaptenen G H A Gerlach var vår förste kompanichef. Han efterträddes senare av dåvarande kaptenen Sten Göthe. Löjtnanterna Magnus Eriksson och senare Bengt Sewerin var våra plutonchefer och till medhjälpare hade de sergeanterna Björn Lindgren (Traung), Lennart Edström och Verner Gäfvert. På kompaniets andra plutoner verkade som plutonchefer löjtnanterna Bernard Nilsson och Orvar Tänneryd med sergeanterna Gösta Karlsson och S B Bengtsson som medhjälpare.

Så var det kamraterna som inte hade militärlivet högst på sin önskelista och vi andra som kallades "stridisar". En härlig blandning av befälselever. Vilka spännande diskussioner vi hade på luckan! En sådan fantastisk tid vi hade tillsammans! Skjutövningarna i november med cykelmarscher till Villingberg och Guntjugan, vinterutbildningen i Transtrand, fjällmarschen då vi hade fått salt i kakaon istället för socker, magsjukan, mörkerveckorna, vänjningsövningarna på Sanna, marscher och anfallsövningarna med skarp ammunition i B-terrängen på Sanna. Jag minns diket som markerade stormavståndet och som några av oss inte alltid lyckades passera torrskodda.

Vi plutonchefselever fanns givetvis på plats när Snoddas segertåg genom Sverige nådde fram till Mariebergsskogen år 1952 med publikrekord som följd. Vi var också givna besökare på onsdag och söndagskvällarna på populära Regementets dansbana vid Sandbäckstjärn. Under

KILunds handfasta och vänliga ledning förekom där sällan några störande incidenter. På bilderna som passerar förbi finns också flickorna och kärlekarna.

Vi delade på allt - vedermödor, allvar och glädje. Men framförallt delade vi på en fin gemenskap. En gemenskap som jag är övertygad om fortfarande lever hos oss alla som hade förmånen att tillhöra 9. kompaniet (sedermera 2. kompaniet)1951-52.

Överste Sven Holmberg avlöste Regner Leuhusen som regementschef år 1953.

KADETTSERGEANT

Nästa steg på min militära bana var

skjutövningar på Sanna Södra. Vår ambitiöse kompanichef undervisade oss kompanibefäl i trupptjänstens grunder med stöd av överste Gyllenkroks bok "Utbildning".

HEMBYGDENS REGEMENTE

En stor sak som inträffade, under mitt femtiotal var Regementets dag. Den firades årligen på olika orter inom inskrivningsområdet. En sådan lysande idé. Vem kom på den? Jag kommer ihåg Regementets dag i Säffle, Åmål och Sunne. De stora åskådarskarorna fick uppleva förnämliga och realistiskt genomförda övningar.

Det var då, tror jag, som hembygdens regemente skapades. Det var sä-

pani.

60-TALET

Under 60-talet grusades våra förhoppningar om fred i världen. I världspolitiken kulminerade kalla kriget med Kubakrisen, mordet på John F Kennedy och Martin Luther King samt Sovjets intåg i Tjeckoslovakien. Det hela förstärktes med USA:s inträde i Vietnamkriget och sexdagarskriget mellan Israel och Egypten. 60-talet blev även studentrevolternas decennium. Här hemma inträffade det positiva att vi lärde oss att säga Du istället för Ni. Skolan reformerades varvid de humanistiska ämnena som historieundervisning minskades och kristendomsundervisningen ersattes med religionskunskap. Elvis Presley och Beatles-kulturen satte sin prägel på oss alla.

För regementet innebar detta decennium en fortsatt intensiv utbildning av värnpliktiga och träning av krigsförbanden. Den auktoritära ledarstilen började tonas ned och lika så implementerades öppningar för dialog inom befälskårerna och med de värnpliktiga. En positiv förändring hade därmed påbörjats.

Överste CG Linell verkade som tjänstförrättande regementschef 1962-65 och var chef för regementet under åren 1965-69.

CHEF JÄGARKOMPANI, SLUTÖVNINGEN 1967

Jag hade avancerat till löjtnant och deltagit i ett antal KFÖ med placering som stf kompanichef på ett jägarkompani och sedermera kompanichef på detsamma.

Vintern 1967 då delar av brigader från I 13, I 3 och I 2 skulle slutöva i trakten av Fredriksberg är ett äventyr värt att minnas. I övningen ingick även en jägarbataljon från I 2. Som chef för ett av kompanierna på bataljonen, fick jag uppgiften att störa I 3 brigadens uppmarsch till manöverområdet. Kompaniet transporterades på lastbil och bandvagnarna kördes upp till utgångsläget för övningen norr om Örebro för egen maskin. Det hela började med snöglöpp som senare frös till is. Kompaniet genomförde fördröjningsstrid och soldaterna skidtolkade efter bandvagnarna upp till Fredriksberg. När vi väl var framme efter slutfört uppdrag fick vi en ny uppgift, trots att vi



utnämningen till kadettsergeant.

Med detta följde även förtroendet att få inta måltiderna på officersmässan. Placeringsordningen var mycket strikt. Man visste sin plats. Man titulerades med Du av officerarna men åt andra hållet i hierarkin var det inte opportunt att göra sammaledes. Vid denna tid förekom inte heller tilltalsordet Du mellan befälskårerna.

Jag minns trupptjänstgöringen under somrarna. Under en period fick jag förmånen att på 2. kompaniet tjänstgöra på SH Magnussons pluton. En stark upplevelse. Jag fick även under några tidsperioder tjänstgöra som plutonchef på dåvarande 7. kompaniet där den vänlige kaptenen Sven Heijbel var kompanichef. Under en annan tidsperiod var dåvarande generalstabskaptenen Allan Månsson min kompanichef. På kompaniet tjänstgjorde de rutinerade löjtnanterna Nils Bergström och Bertil Liss Lundén. Jag minns särskilt en episod som inträffade i samband

kert då incitament växte fram hos många värmlänningar och dalslänningar att värna om hembygdens rätt till fred och frihet och att det var allas ansvar. Vi-andan mellan regementet och hembygden var därmed ett faktum.

Jag hoppas verkligen att dagens försvarsledning förstår värdet av att Försvarsmakten måste förbli svenska folkets Försvarsmakt. Information och öppenhet är viktiga verktyg i denna fråga. Firande av Regementets dag är därför exempel på ett bra verktyg, där allmänheten kan informeras om Försvarsmaktens verksamhet.

Hembygdens regemente är således även i framtiden lösningen för att hos befolkningen åstadkomma ett väl förankrat försvar. Det har vårt kära regemente bevisat med bl a manifestationen den sista dagen före utmarschen från Karlstad år 1994.

Innan decenniet var slut, hade jag avverkat min första krigsförbandsövning som stf chef på ett skyttekom-

var utlovade välbehövlig vila. Så blev det nu inte, utan kompaniet sattes in i "striden". Det hela avslutades med att förbandet fick order att göra en omfattning på ca 4,5 mil för att anfälla motståndarbrigadens bakre delar. Dåvarande kaptenen Lennart Pettersson (senare kommunalråd i Karlstad) var kompaniets förbandsstridsdomare. Lennart delade allt med oss under denna strapatsfyllda övning.

Vid slutgenomgången fick vi veta att huvudsyftet med jägarkompaniets marsch från trakten av Örebro till sista manöverdygnet i trakten av Fredriksberg var att testa förbandets marschförmåga och prestanda hos den helt nya bandvagnsutrustningen. Så här 20 år efteråt finns denna insats fortfarande i färskt minne. Man fylls av ödmjukhet inför "grabarnas" bedrift att lojalt klara av strapaterna trots trötthet och hunger. Här sattes även ledarskapet på prov. Ett auktoritärt sådant hade knappast varit framgångsrikt. Denna episod blev början till mitt intresse för ledarskapsfrågor, vilket senare har utvecklats och kommit till nytta i olika sammanhang i min civila verksamhet.

Överste 1 Per Sune Wallin verkade som regementschef 1969-73 och tillika försvarsområdesbefälhavare 1973-80.

70-TALET

I världspolitiken överskuggades 70-talet av Vietnamkriget och den världsopinion som riktades mot detta krig. Likaså Watergateskandalen med Nixons avgång. Hemma i Sverige fick vi medbestämmandelagen och datatekniken fick sitt genombrott med praktiska applikationer bl a inom industrin i form av databaser och ökad automatisering av produktionslinjer.

År 1972 reformerades befälssystemet, vilket till att börja med försvårade för oss reservofficerare. Det gällde att ta reda på vad de nya graderna egentligen motsvarade i kunskaper. Själv blev jag major vid denna tidpunkt och upphöjdes till nivå 4, som betyder placering på "bataljonschefsnivå". Det innebar att jag fick lämna mitt förnämliga jägarkompani för krigsplacering på 8. cykelskyttebataljonen. Detta blev en ny upplevelse.

En sådan överraskning som mötte mig! Jag var invaggad i tron att "cykelskytte" var lika med "gubbar". Visst var det gubbar. Men vilka gubbar! Hos dem fanns lojalitet och en naturlig känsla för disciplin. Med dem utvecklades en fin förbandsanda. Vilken "gå-anda"! Vilka "intryckare" och "uttryckare" - vi hade! Gemenskapen med dessa hembygdens "gubbar" blev en oförglömlig upplevelse. Till deras ära dristar jag mig att citera Löpar Nisse som i de nya värmlänningarna säger: "Det är synd att inte alla människor är värmlänningar."

Tyvärr fanns negativa sidor på bataljonen. Materielen var allt annat än modern. Tack och lov att vi inte behövde använda den under verkliga förhållanden.

Denna förnämliga bataljon hade jag förmånen att tillhöra ända fram till min pensionering som reservofficer år 1992.

Med Du - reformens genomslag på 60-talet tillsammans med medbestämmandelagens tillkomst år 1976 skedde stora förändringar även i den militära sektorn. Vid min KFÖ år

regementskamrater från när och fjärran.

80-TALET

80-talet dominerades av Gorbatjovs inträde på den politiska arenan. Det blev inledningen på Östblockets demokratisering, Berlinmurens fall och Sovjetunionens kollaps. Det fick också till stånd de första avtalen om kärnvapenbegränsningar.

Utvecklingen här hemma kännetecknades av decentraliseringsprocesser. Ansvar och befogenheter lyftes ut i organisationsleden. Delegering blev modeordet. Inom medicinens område tornade nya mörka moln upp med HIV och Aids intåg i vårt land. Datoriseringen hade genom digitaliseringstekniken nått så långt att det mesta av informationsutbudet kunde börja lagras i databaser. Informationssamhället blev därmed en verklighet.

Denna utveckling påverkade även Försvarsmakten positivt. Dialoger om strukturfrågor i syfte att öka försvarets slagkraft kom till stånd. Samhällets krav på rättvisa, avseende individens skyldighet till värnplikts-tjänstgöring ställt mot försvarets fak-



1976 märktes en klar attitydförändring med klassamhällets, det auktoritära ledarskapets och centralstyrningens upplösning. Försvaret hade börjat förändras enligt liknande intentioner som i det civila samhället. Men många barnsjukdomar återstod att bota. Så t e x kunde frågan om vem som "bestämmer" ställa till problem. Var det personalorganisationerna eller arbetsgivaren?

Höjdpunkten under detta decennium var regementets 350-års firande. En sådan manifestation! Tänk att vid samma tillfälle få träffa så många

tiska behov av personalresurser och krav på modern utrustning, ställdes på sin spets. Diskussionerna om anpassning till Försvarsmaktens behov och nödvändig modernisering av materiel kändes uppfriskande för en försvarsvän och reservofficer.

Under mina resterande krigsförbandsövningar kunde jag således glädjas åt att dessa dialoger påtagligt ledde fram till ett förändringsklimat med konkreta resultat som följd.

Tyvärr fick jag inte uppleva att 8. cykelskyttebataljonens 8 cm granatkastare blev utbytta till 12 cm.

Överste 1 Ulf Ling - Vannerus verka-
de som regementschef och försvars-
områdesbefälhavare 1980-89 och av-
löstes av överste 1 Dan Snell 1989-93.

90-TALET

På den världspolitiska arenan fortsat-
te demokratiseringsutvecklingen i
Öst. Den förmörkades tillfälligt av
Gulfkrisen, problemen i Baltikum
och kuppen i Moskva.

De goda krafterna syntes nu ha
segrat över de onda krafterna. Fred
och frihet utvecklades i allt snabbare
takt i våra grannländer i Öst. Så in-
trädde åter mörkrets krafter med in-
bördeskrigen i Jugoslavien och kon-
flikten i Kosovo samt kärnvapenpro-
ven i Indien och Pakistan och de stän-

betslöshet och nedrustning av välfärd
och sjukvård.

Tyvärr synes ondskan åter ha fått
fotfäste hos mänskligheten och detta
fenomen har blivit signifikativt för
90-talet.

Anslagen till Försvarsmakten
minskades radikalt på grund av den
positiva politiska förändring som se-
dan år 1989 skett inom vårt närom-
råde i kombination med landets eko-
nomiska situation.

Rätt eller fel det får framtiden visa.

Vårt eget regemente fick bidra
med sin del i jakten på besparingar,
vilket resulterade i omlokaliseringen
till Kristinehamn.

År 1994 deltog jag i regementets
"Jubelmuck". Den dagen bekräftades
regementets betydelse och djupa för-

da och minnesvärda "muckardagen".

Överste 1 Yngve Johansson ut-
nämndes till regementschef och för-
svarsområdesbefälhavare år 1994.

RESERVOFFICEREN

Reservofficerens dilemma är att kun-
na kombinera det civila arbetet med
den militära tjänstgöringscykeln.
Den kompliceras, i regel, med stigan-
de ålder och större ansvar i den civila
verksamheten. Detta faktum gäl-
lar särskilt idag för våra yngre kam-
rater med deras ändrade familjevill-
kor.

På mig stämde detta dilemma väl.
Som ung fungerade möjligheten till
tjänstledighet bra. De senaste årens
tjänstgöring komplicerades dock ofta

av att tiden var otillräcklig för
krigsförbandets krav. Så t ex
nödades jag vid ett tillfälle
genomföra en budgetdialog
med mina underlydande civila
chefer via en fälttelefon ack-
ompanjerad av en sprakande
tältkamin.

Den militära utbildningen och
erfarenheten från reservoffi-
cerstiden har varit en nyttig
kunskap. Jag har i varje fall
som förvaltningsdirektör i
lantmäterikoncernen haft stor
nytta av de kunskaper jag för-
värvat inom Försvarsmakten
och framförallt på mitt rege-
mente. Ledarskapsutbild-
ningen med den däri ingåen-
de träningen att göra bedöm-
ningar, analyser och fatta be-
slut har varit värdefull kun-
skap. På motsvarande sätt har

reservofficerarna tillfört Försvars-
makten ovärderliga och nyttiga influ-
enser från det civila samhället. Det
gäller t ex kunskaper i civilt ledar-
skap, administration etc. Jag tror
dessutom att många reservofficerare
har bidragit till att lyfta blicken hos
de enstaka aktiva kamrater som fjär-
mat sig från livet utanför den militä-
ra miljön i avsaknad av en helhets-
syn på livet.

Vår Försvarsmakt får aldrig bli en
stat i staten. Jag menar, att styrkan i
vårt försvar ligger i den goda relationen
med det civila samhället. Den relationen
måste förvaltas och utveck-
las. Däri ligger ett stort värde med re-
servofficersinstitutionen. Det värdet
hoppas jag även försvarsledningen



diga konflikterna i Mellersta Östern
och Afrika.

Här hemma ökade invandringen
av flyende människor från de krigs-
härjade länderna. Rasism, nynazism
och ökad kriminalitet blev tyvärr en
dominerande del i vardagen. Varför
denna utveckling? Har vi inte lyckats
lära något av de fruktansvärda ill-
dåd som istandsattes under 30-40-ta-
let?

Kan möjligen skolans nedrustning
av de humanistiska ämnena, under
slutet av 60-talet, varit bidragande till
den hårdnande attityden i samhället?
De humanistiska tänkesätten synes
ha blivit bristvara i dagens samhälle.

Därtill fick den ekonomiska krisen
fullt genomslag med utslagning, ar-

ankring i hembygden.

Det slumpade sig inte bättre än att
jag på kaserngården råkade sökas
upp av ett team från TV 4 som öns-
kade få en intervju med anledning av
dagens evenemang. Jag uttalade föl-
jande i TV: "Ordet Jubelmuck känns
fel. Jag är övertygad om att alla de
drygt 10 000 personer som har sam-
lats här idag känner ett starkt vemod
istället för jubel. Vi har alla önskat att
vårt gamla regemente skulle fått vara
kvar på Kasernhöjden. Men jag tror
att alla har förståelse för vad som sker
och samtidigt gläds över att regemen-
tet ändå är kvar i Värmland med pla-
cering i Kristinehamn".

Ett stort tack till "Bläckis" Bäck-
ström för den förnämligt genomför-

Under våren hade jag förmånen att som följeofficer till ÖB få besöka Israel under några dagar i maj. Besöket var det första officiella som en svensk ÖB genomfört i landet sedan dess bildande. Värld för besöket var naturligt nog Israels ÖB General Amnon Lipkin-Shahak. Vi blev synnerligen väl mottagna under besöket och fick besöka i stort hela landet från norr till söder. Programmet var intensivt och nästan alla transporter genomfördes med helikopter. Säkerhetsarrangemangen var omfattande och sköttes på ett synnerligen professionellt sätt.

Brigadchefen med ÖB Israel

Björn Tomtlund

Besöket inleddes under första dagen med en omfattande briefing i Israel Defence Forces (IDF) högkvarter i Tel Aviv. Därefter besöktes förbanden vid gränsen mot Libanon där Divisionschefen, en brigadgeneral beväpnad till tänderna och utrustad med ett enormt kolsvart helskägg, på ett mycket engagerat och direkt sätt beskrev det krig på lågintensiv nivå som ständigt pågår i gränzonen.

Den andra besöksdagen ägnades åt flygvapnet och marinen. Höjdpunkten för ÖB var naturligtvis då han fick möjlighet att flyga F 16 vid ett av Israels många flygförband. Besöket avslutades med besök vid IDF pansarskola längst i söder inte långt från Eilat. Här fick jag skjuta två granater med Israels huvudstridsvagn Merkava M III, båda träffade.

ENORM MILITÄR KAPACITET

Under besöket vid pansarskolan kom jag definitivt till insikt om Israels enorma militära kapacitet. Minst 500 Merkava M III (Israel disponerar nästan 3000 moderna stridsvagnar) stod välinrättade och fullt stridsladdade i öknerna och att dessa vagnar redan efter några timmar kunde sättas in i strid med välutbildade och välmotiverade soldater finns ingen anledning att betvivla.

Länder som Israel med erfarenheter från flera krig i modern tid och som har en samhällsstruktur som liknar vår är intressanta att studera. Bl.a. ett fördjupat studium av Israels värnplikts- och utbildningssystem bedömer jag vara intressant. Vi svenskar vet inte alltid bäst.

HOTFULLA GRANNLÄNDER

Som vi kunde konstatera på plats så är våra länders säkerhetspolitiska situationer inte jämförbara. Israel är omgivet av mer eller mindre hotfulla grannländer. De fredsavtal som slutits med Jordanien och Egypten kan anses vara trovärdiga om avtalen ses i ett bilateralt sammanhang. Israelerna själva talar om fred med dessa länder och verkar även tro på att dessa länder har fredliga intentioner.

Sammantaget däremot upplevs övriga omgivande stater och de palestinska fundamentalistiska rörelserna som ett ständigt hot. Dessa rörelsernas koppling till staten Iran är för närvarande det mest oroväckande och hotfulla mot bakgrund av att Iran anses ha tillgång till kärnvapen. De åldrande statsmännen i Syrien och Jordanien samt Arafat själv upplevs lämna ett tomrum efter sig den dag de inte längre kan sitta kvar vid makten och kan då indirekt komma att kunna bidra till instabilitet och konflikter i området. Irak är och förblir ett hot mot Israel men är för närvarande under viss kontroll av det internationella samfundet med USA i spetsen.

Historiskt skiljer sig även våra länders bildande på ett dramatiskt sätt. Sverige är ett resultat av kontinuerlig utveckling. Statens gränser är visserligen skapade genom väpnade konflikter med våra grannländer men våra gränser är naturliga och svenskarna är en förhållandevis homogen grupp. Vårt statsskick och författning har utvecklats utan större

yttrre påverkan sedan 1809.

KORT HISTORIA

Israels statsbildning måste anses som Sveriges motsats. Efter tusentals år av ockupation och fördrivning skapades staten Israel genom en FN-resolution 1948. Landets befolkning har till stor del tillkommit genom invandring av människor med judendomen som gemensam nämnare men skillnader mellan en europeisk judisk invandrare med hög utbildningsnivå och en abessinsk jude utan någon utbildning måste vara avsevärda.

Staten Israels bildande skapade även det väl kända palestinska flyktingproblemet. Palestinierna hade som bekant haft flera tusen år på sig att etablera sig på gammalt israeliskt territorium. Både judar och palestinier anser sig följaktligen ha historisk rätt till sina territorier. Båda har naturligtvis rätt på sitt sätt. Problemen i området kan sannolikt inte lösas varaktigt på annat sätt än genom trovärdiga fredsavtal mellan samtliga länder i området. Den palestinska extremismen kommer dock att vara ett kvarstående problem under lång tid eftersom hatet är så djupt och tydligt även bland uppväxande generationer.

Den delvis avbrutna fredsprocessen är nog enda vägen mot en lösning detta verkar i alla fall de israeler jag talade med i denna fråga vara tämligen enade kring. Flera såg förlusten av Itzak Rabin som en större förlust än vad många politiska bedömare inser. Det talades om tiden före och efter Rabin.

GOLANBERGEN VIKTIGA

De områden som Israel behöll efter Yom Kippur har mycket stor strategisk betydelse. Kontroll över Golanbergen måste ur militärstrategisk synpunkt ses som en förutsättning om landet skall kunna försvaras mot angrepp från norr. Även Västbanken och områdena kring Jerusalem är av mycket stor betydelse militärt och även symboliskt. Jag ställer mig mycket tveksam till realismen i att bygga upp en trovärdig säkerhet för Israels "kärnland" under rådande säkerhetspolitiska situation om inte någon form av militär kontroll kan utövas inom dessa områden.

LIKHETER MED SVERIGE

Det finns även flera likheter mellan våra länder. Till att börja med har Sverige och Israel likartade säkerhetspolitiska mål och följaktligen samma uppgifter till det militära försvaret, båda är icke anslutna till någon militär allians. Bägge länderna är demokratier och har en hög levnadsstandard med utvecklad infrastruktur. Våra befolkningar är 9 resp 6 miljoner människor. Vårt land är stort, 15 gånger större än Israel och kräver en förhållandevis stor försvarsmakt. Israel är omgivet av hotfulla grannländer med fundamentala skillnader i värderingar och kräver av den anledningen en effektiv och beredd försvarsmakt. Vi har båda valt i stort samma pliktssystem för att tillgodose både de militära och civila behoven av personal. Intressant att konstatera vid en jämförelse mellan dessa båda länders totalt olika hotbilder är att samma principiellt uppbyggda värnpliktsystem tillgodoser de personella behoven både i fred, kris och krig. Det som skiljer är tjänstgöringstider och graden av allmän tillämpning.

SAMHÖRIGHET MED FÖRBANDET

Under besöket vid pansarskolan i södra Israel talade

vi om betydelsen av identitet med krigsförbanden för de manliga värnpliktiga och betydelsen av att göra något viktigt för de kvinnliga värnpliktiga då de senare inte får tjänstgöra vid stridande förband. De närvarande israeliska officerarnas entydiga uppfattning var att alla soldater måste kunna identifiera sig och känna tillhörighet med sitt krigsförband i detta fall den brigad de tillhörde. Denna identitet byggs upp genom tidig och långvarig tjänstgöring vid aktuellt förband.

De förbandschefer vi besökte i norra Israel hade med hänsyn till läget ett stort och odelat ansvar för personal och materiel samt gav även intryck att ha stora befogenheter inom givna ramar. I vår vardagsverksamhet präglad av stabilitet i vår omvärld finns inte vare sig behov eller anledning att bibehålla nuvarande system med hög beredskap och tillgänglighet för krigsförbanden. Men det måste vara eftersträfvansvärt att försöka uppnå så hög grad av ansvar som möjligt på alla nivåer. Särskilt viktigt är det att uppnå detta ansvar på brigad-, flygdivisions- och flottiljnivå för det är på dessa nivåer vi utbildar värnpliktiga och rekryterar officerare dvs det är på dessa nivåer som grunden för identitet och tillhörighet kan skapas. En fortsatt utveckling där vi inom vår Försvarsmakt inte längre talar om brigader, regementen och flottiljer utan om operativa insatsstyrkor och andra diffusa begrepp riske-

rar att få negativ inverkan på vår identitet och därmed även på rekrytering och motivation.

För mig är det självklart att våra nuvarande krigsförband skall förändras och kunna uppträda som insatsstyrkor men för det behöver vi inte sudda ut den identitet som kaderorganiseringen av våra viktigaste förband har inneburit. Brigader är internationellt en väl känd och tydlig struktur som används av så vitt jag vet alla intressanta samverkanspartners på den internationella arenan. Brigadernas beredskap och krigsduglighet kan givetvis variera avsevärt anpassade till den säkerhetspolitiska situationen.

Krigsförbandschefens viktigaste uppgift blir att värdera sitt förbands tillstånd och att leda planerade anpassningsåtgärder då så krävs. Kaderorganiseringen möjliggör att ett förband med låga krav och låg krigsduglighet kan genomföra anpassning på ett trovärdigt sätt.

Avslutningsvis tycker jag att besöket var mycket intressant och givande. Besöket gav även en konkret och levande bild av en svårlöst konflikt. Jag är även ytterligare övertygad om att vårt nuvarande system med den tydliga identitet som dagens kaderorganisering av försvarsmakten innebär är en bra grund att utgå ifrån då vi nu på ett klokt och ändamålsenligt sätt skall ominrikta försvarsmakten.



Glada miner under besöket vid pansarskolan



Deltagarna samlade framför det som en gång var Fältarbetssalen. Från vänster: Mats Lindgren, Erik Lindeberg, Gunnar Pettersson, Ragnar Sandström, Kjell Malmberg, Gunnar Sätterman och Billy Fredriksson. Bertil Löfgren fotograferade.

Träffas för att minnas

Bertil Löfgren

Eleverna vid Befälsskola I av årgång 1953 har allt sedan kursens slut i stort sett träffats vart femte år. Varje gång är det lika spännande att se kamraterna komma gående mot samlingsplatsen, som alltid är Minnesstenen framför Kanslihuset. Trots att några av oss har lagt ett och annat extra kilo till sin vikt ser vi ut ungefär som vi alltid har gjort. Och det viktigaste, den andliga kapaciteten, är intakt.

GLATT ÅTERSEENDE

Efter den glada hälsningsceremonin är allt som det var förr, trots att det är fem år sedan vi träffades senast. Vart har tiden tagit vägen? Vi skall nu fira vårt 45-årsjubileum.

Restaurangen på Kasernhöjden hade öppet endast för oss och efter lunch i före detta värnpliktsmatsalen berättade jag om byggnaderna runt Kaserngården, innan vi begav oss till den gamla Fältarbetssalen. Denna finns numera inom det område där Karlstads nya brandstation ligger.

I den omgjorda Fältarbetssalen fortsatte vår kamratliga samvaro. Efter en parentation över våra avlidna kamrater berättade var och en vad han upplevt sedan sist.

HISTORIER

Därefter berättades det historier med stor inlevelse. Inte behövde vi stridsmåla så värst mycket för att ha hjärt-

ligt roligt. Vi "Melangtära" har ju vår egen lilla värld med skrivna och oskrivna lagar och traditioner och det vi kan berätta om är självupplevt. Därför har militärhistorier ett större värde för oss. Sanningshalten i det som berättas skall man dock ta med en nypa salt.

Våra historier handlade om dåvarande regementschefen, överste Sven Holmberg, bataljonscheferna översvartelöjtnant Djurberg Sten Stenar och majorerna Sverker Djurberg och Ivar Scheffer.

Våra egna befäl, kompanichefen Holger Nilsson och plutonsbefälen Erik Lindeberg och Kjell Malmberg, som också deltar i träffen, är natur-

ligtvis i centrum för våra bravader, som givit upphov till många roliga förvecklingar.

GEMENSKAP

Samhörighetskänslan var, och är fortfarande, rent otrolig. Vårt yrkesskickliga befäl bidrog naturligtvis till att skapa denna förbandsanda. Vi blev tidigt ett väl sammansvetsat gäng, som höll ihop i vått och torrt för att kunna klara de psykiska och fysiska påfrestningarna

NYTT SKOLSYSTEM

Vår kurs var den första i ett nytt skolsystem, där Befälsskola I ersatte den tidigare Volontärskolan. Vi såg här en möjlighet att klara av vår värnplikts-tjänstgöring så tidigt som möjligt efter genomförd skolgång, samtidigt som vi utbildades till en anställning inom försvaret. Dock hade vi full valfrihet, eftersom det tidigare kravet på tre års anställning efter genomförd kurs nu var borttaget.

Den 28 april 1953 var vi 16 befälselever, som ryckte in till Värmlands regementes första Befälsskola I på Kasernhöjden i Karlstad. I dag återstår 10.

ORDNING OCH REDA

Vår första tjänstgöring blev en tids-

period, som i positiv bemärkelse har satt sin prägel på oss och på våra liv. Höga krav ställdes på ordning och reda. Inre tjänsten var grunden för all verksamhet. All slags vård skulle genomföras med minutiös noggrannhet. Att komma i rätt tid och att vara på rätt plats med rätt utrustning blev något helt naturligt för oss.

Tidigt fick vi komma ut på trupp och föra befäl med allt vad det innebär av ansvar, omsorg och beslutsfattning. Truppbefälet skulle vara ett förredöme. "Sådan trupp - sådant befäl".

Under tjänstetid skulle man alltid vara på alerten och ge allt man hade. Enskild förflyttning över kaserngården skulle till exempel alltid ske raskt och målmedvetet. Allt detta sitter fortfarande kvar i ryggmärgen.

UGGLASTAFETTEN

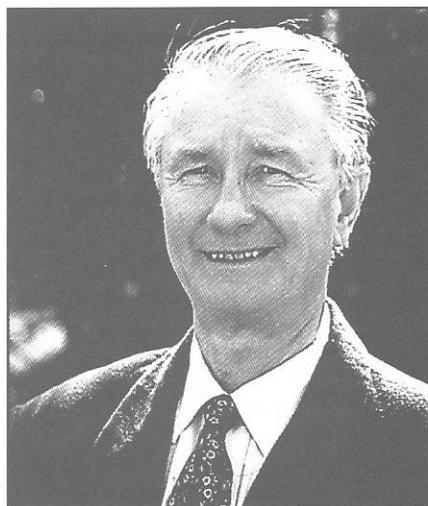
Att ge allt av sina krafter visade vi prov på när Ugglastafetten genomfördes 1953. Livkompaniet, som bestod av Korpralskolan och Befälsskola I, hade sammanlagt 35 elever. Det behövdes 25 man för att fylla alla sträckornas patruller. Trots att Livkompaniet var betydligt mindre än konkurrenterna vann vi tävlingen. Detta tack vare vår inställning att kämpa och ge allt.

NOSTALGI

När man sitter och pratar och minns, kommer man också på större tankar. Man känner sig delaktig i det stora arv, där Värmlands regemente bidragit till att värna Sveriges frihet sedan början av 1600-talet och man är stolt över att tillhöra ett så ärorikt förband. I 2-andan, som vårt regemente är berömt för, måste vi alla bemöda oss om att bevara för all framtid.

FRAMTIDSTRO

Tiden vid regementet blev för huvuddelen av kurskamraterna ganska kort. Fyra av oss blev ak-



Bertil Löfgren har varit den sammanhållande kraften för träffen med Befälsskola I årgång 1953. Förutom en lång och framgångsrik trupptjänst har han bland annat tjänstgjort vid Arméns Underofficersskola och vid Infanteriets Stridsskola. Vid Värmlands regemente har han, utöver lång trupptjänst, innehaft befattningen som chef för mobiliseringsavdelningen innan han avslutade sin aktiva tjänst som personalchef 1993. Hans glada sätt och stora förmåga att leda trupp har givit honom namnet "Människo-Bertil".



tiva befäl och en blev reservofficer. De övriga 11 fick andra ansvarsfulla tjänster i samhället. Men vår gemenskap har varat i alla år och våra träffar har stärkt samhörighetskänslan med Värmlands regemente.

Trots vår relativt höga ålder har vi alla en stark framtidstro. Vi tror att våra sammankomster kan bidra till att vårt regemente även i fortsättningen skall utgöra en del av vårt försvar.

NÄSTA MÖTE

År 2003 firar vi 50-årsjubileum på Garnisonen i Kristinehamn. Samlingsplats Soldattorpet.

Befälsskola I årgång 1953 önskar Värmlands regemente och Värmlandsbrigaden lycka till i framtiden.

En följd av de senaste årens bantning av Försvarsmakten är att många försvarsanställda fått lämna sina invanda arbetsplatser. Några har förstärkt Kristinehamns Garnison och andra förband med sin kompetens, andra har hittat ett yrke utanför Försvarsmakten. En av dem som valt att lämna försvaret för ett civilt yrke - major Peter Sjöstedt - berättar om sina erfarenheter av förbandsbyte och yrkesväxling.



Rapport från det civila

Peter Sjöstedt

Ibland får jag anledning att liksom Runeberg säga: "till flydda tider återgår min tanke än så gärna..." Jag minns speciellt från i vintras en liten episod, som fick mig att fundera över mitt gångna yrkesliv.

REGEAMENTETS MARSCH

Jag stod vid mitt skrivbord, böjd över en av skolverkets skrivelser då ur radions bakgrundsskval några mycket välkända toner – pam pam pampapam – anslaget till en militär marsch, pockade på min uppmärksamhet. Sekunden senare fyllde Pepita Marsch mitt rektorsrum. Med någon sorts omedveten naturlighet sträckte jag på ryggen, lyfte blicken och lyssnade till de välkända tonerna. Medan jag stod där i någon sorts halvcivil enskild ställning, inte alls lika rak i ryggen som fordom, hörde jag plötsligt en harkling bortifrån dörren och vred på huvudet. Jag tittrade rakt in i tyskalektorns himmelsblå ögon.

– Manöver, sa han glatt och blinkade med ena ögat innan han leende gick vidare i korridoren bort mot lärarrummet.

Först kände jag mig lite dum, även om jag visste att lektorn i fråga inte

skulle skvallra om mitt i många civilisters ögon lätt suspekta beteende, men sen tänkte jag: Varför då? Jag är före detta officer, och detta är mitt moderförbands marsch.

ARBETSPLATSBYTE

Episoden fick mig hur som helst att fundera lite på min bana, den militära och den civila, och – inte minst – vad det innebär att byta arbetsplats, militärt och civilt.

Jag tillhör nämligen den grupp som bytt arbetsplats både inom och utom Försvarsmaken, något som jag räknar som något av en merit.

Officersyrket innebär, som jag ser det, mycket av att byta arbetsplats. Nya arbetslag, nya kompanilag, nya skolor med nya kurskamrater. Officerarna torde alltså ha en ganska god förmåga i detta avseende, vilket jag också fått bekräftat under det senaste året. Men dessa byten präglas ändå av att man håller sig inom en relativt snäv grupp av människor, nämligen officerare.

LAPPLANDSBRIGADEN

Våren 1988 fick jag transport från I2/Fo52 till I20/Fo61 (Lapplandsbrigaden). Jag var då en ung löjtnant med

fyra år på trupp i bagaget. Förbandsbytet, även om det var frivilligt, var en inte alldeles självklar situation för den unge löjtnanten. Den innebar att lämna allt det trygga i vardagen: kurskamraterna, kompanilaget, kaseronområdet, traditionerna, subbeklubben etc. Det innebar också att lämna en möjlighet att fortsätta arbeta med den underrättelsetjänst till vilken min håg låg och i stället kanske få arbeta med något jag inte alls var road av.

INGEN KONST PASSA IN

Det visade sig dock inte vara speciellt svårt när allt kom omkring. Nästan alla de farhågor jag eventuellt haft inför förbandsbytet visade sig komma på skam. Valet att flytta var som sagt mitt eget, i huvudsak föranlett av att min hustru är från Västerbotten. Och att passa in var faktiskt ingen större konst. Visst var det första mötet med mina nya kolleger pirrigt, och visst var de första dagarna på mitt nya regemente präglade av en viss försagdhet, men ändå är väl sanningen den att jag redan efter några dagar kände mig ganska hemma i den nya miljö, som jag lyckats hamna i.

GEMENSAM VÄRDERINGSGRUND

Så här i efterhand har jag, halvt på skämt och halvt på allvar, kunnat konstatera att den största skillnaden mellan de två regementena var att I2:s kaserner var tegelröda och I20:s gula. Inte hela sanningen naturligtvis, men faktum är att det ändå var ganska lätt att byta förband. Naturligtvis berodde detta på att de båda regementena, även om vissa tydliga skillnader fanns, hade en kultur- och värdegrund som till stor del är giltig i hela armén. Min erfarenhet säger mig att alla officerare betar sig ungefär likadant i hela Sverige. Och vet man bara hur man skall uppföra sig passar man in ganska bra överallt. Alla delar sannolikt inte denna uppfattning, men det är min erfarenhet av att byta arbetsplats inom Försvarsmakten.

NYTT YRKE

I efterdyningarna av försvarsbeslutet 1996, nio år efter transporten, lämnade jag I20. Då bytte jag emellertid inte bara förband, utan även yrke. Utan tvekan den största riktningförändringen i mitt liv. Efter tretton år som officer lämnade jag det militära, eller gav mig ut i det "civila kriget", som en av mina kolleger vid Lapplandsbrigaden, även han civil idag, uttryckte det. Ett inte alldeles lätt beslut att ta, och inte att genomföra heller alla gånger. En för mig själv lättare väg hade säkert varit att stanna kvar i Försvarsmakten. Jag hade utan tvekan kunnat hitta ett nytt förband att trivas på. Men av hänsyn till min familj, som inte alls såg fram mot att eventuellt flytta valde jag att söka mig en ny karriär istället. Och till min stora glädje erbjöds jag ganska snart ett arbete som rektor på en av Umeås gymnasieskolor, en helt annan värld än den jag varit van vid. Gemensamt i de båda organisationerna – försvaret och skolan – är att pedagogiken har en central betydelse. Men sedan är väl i stort sett likheterna slut.

ORGANISATIONSKULTURER

Alla organisationer har en organisationskultur, som enklast kan beskrivas som de normer och värderingar

som kommer till uttryck i organisationen. Exempel på sådana uttryck kan vara umgängesformer, i tjänsten och privat, men också rena artefakter som tjänstebil, tjänsterum och mobiltelefon, liksom olika former av symboler – fanor, emblem, gradbe-teckningar, utbildningstecken och klädsel. Allt detta är egentligen olika former av kommunikationsmedel. Till mycket stor del handlar det om hur man kommunicerar inom organisationen och gentemot dess om-



värld – verbalt och icke verbalt. Innan man som utomstående förstått kulturen och så att säga "knäckt" de koder organisationen har, och alltså förmår kommunicera med samma språk som övriga i organisationen, kan man uppleva sig vara helt utanför.

I försvaret har jag upplevt dessa koder som relativt tydliga, och dessutom till stor del gemensamma inom hela armén. På vissa civila arbetsplatser finns naturligtvis också dessa tydliga koder, men i många andra inte. Det skiljer sig från organisation till organisation. I mitt eget fall handlar det om en skola med 2000 elever och 250 anställda, med utbildningsinriktningar allt från verkstadsindustri till naturvetenskap och klassiskt latin. Det är lätt att inse vilken komplex organisationskultur och vilka motstridiga koder som finns där.

ANPASSNINGSFÖRMÅGA

För dem som lämnar försvaret, liksom för dem som byter arbetsplats inom försvaret, är alltså behovet av flexibilitet, lyhördhet och anpassningsförmåga centralt. De av mina kolleger vid Lapplandsbrigaden som valde den civila vägen uppvisar i de flesta fall dessa egenskaper. Många har fått kvalificerade eller mycket kvalificerade ledarbefattningar på sina nya arbetsplatser, och när man talar med civila rekryterare är det bland annat dessa egenskaper man uppskattar hos officerarna vid sidan av försvarets ledarutbildning. De flesta har också på ett mycket gott sätt smält in i sina nya organisationer. De har tagit med sig det positiva från försvaret, men samtidigt varit så flexibla att de anpassat sig till sin organisations kultur och kommunikationsmönster. Jag har förstått att hos många arbetsgivare är officerarna attraktiva. Vi står oss helt enkelt väl i konkurrensen.

NY LEDARROLL

Själv tycker jag att jag lyckats väl i min anpassning till min nya organisation och ledarroll, även om jag, liksom alla nya chefer gör då och då, gått på en och annan mina. Och trots att min

tanke understundom återgår till flydda tider i försvaret trivs jag mycket bra och längtar inte tillbaka.

SANNA SÖDRA

Möjligen någon dag när jag brottas med något till synes oöverstigligt schemaproblem gör sig minnet av någon vacker höstdag på Sanna Södra påmint, med därpå följande saknad. Tyvärr trängs det väl snabbt bort av minnet av Tranelundsanfallet i klabbföre är jag rädd.

Soldatlivet är för mig förfluten tid och uppgifterna annorlunda än då, men som den gode soldat som jag intalar mig att jag var, gillar jag det nya läget och griper mig an mina nya uppgifter med liv och lust. Tankeflykterna till flydda tider får helt enkelt anstå till dess schemat är klart.



Anders Gidrup, subalternofficersklubbens höfding

*Subalterner har funnits vid Värmlands regemente i alla tider. Därför torde fostran av kamrater ha skett sedan början av 1600-talet. Den nuvarande subalternofficersklubben har i varierande former verkat sedan slutet av 1940-talet. Det främsta syftet med klubbens verksamhet är att under kamratliga former fostra, **stödja** och glädja subalternofficerare vid brigaden.*

Subalternofficersklubben

Anders Gidrup

ORGANISATION

Klubben leds och styrs av ett råd. Rådets främste är dess höfding. Klubbens medlemmar, det vill säga alla subalterner vid brigaden, väljer vilka som skall ingå i rådet. Rådet väljs för ett år i taget. I regel skall rådet, förutom Höfdingen, bestå av följande förtroendemän: vice höfding, skrifare, räntmästare, klubbmästare och två mjödgifare. Organisationen kan dock variera och i dag ser rådet ut som nedan. Mjödgifarna lyder under kapten Brånander, som förutom att vara vice höfding också är mässofficer och ansvarar för barverksamheten och tillställningar på mässen.

Subaltern blir man den dag man utnämns till fänrik och yrkesofficer vid brigaden samt tillhör officerskassan. Man förblir därefter subaltern

och får del av kamratskapen och gemenskapens oskattbara värden intill dess att man fyller 35 år eller utnämns till major. Då är det **kört** och därefter benämns man **GUBBE**.

KLUBBENS VERKSAMHET

Subalternofficersklubben genomför årligen ett antal arrangemang som syftar till att stärka sammanhållningen och kamratskapen mellan subalterner, men även med äldre så kallade "Gubbar". Klubben värnar också om regementets historia och traditioner.

Till de större arrangemangen under året räknas inskolningen av nyutexaminerade fänrikar. Det sker genom en traditionsenlig ceremoni benämnd Ruqlifning. Här får fänrikarna visa prov på sina kunskaper un-

der annorlunda former.

LILLEJUL

Den riktigt stora tillställningen under året är Lillejul, som är en resumé av alla tokigheter som våra kära gubbar ställt till med under året. Här finns det som alltid en mängd fullständigt heltokiga episoder.

STENCEREMONIN

Andra arrangemang under året är Subalternintroduktionen med stenceremoni vid minnesstenen. Under denna akt svär nya som tillkomna officerare från andra förband subalterneden och ceremonin avslutas med nedläggning av stenar hämtade från skarpa vägkröken på vårt gamla övningsfält i Karlstad. Stenarna symboliserar varje subaltern vid regemen-





Subalternofficersklubbens styrelse 1998. Stående från vänster Stefan Frid, Jonas Olsson och Lisa Larsson. I främre ledet Anders Gidrup. Joachim Brånander och Jimmy Gustavsson saknas på bilden.

tet och brigaden. De placeras vid foten av vår nya minnessten. Den skall erinra var och en om tiden i Karlstad. Även detta klippblock kommer från skarpa vägkröken i Karlstad.

PUBKVÄLLAR

Vi arrangerar pubkvällar med olika teman och ett vikingablott, där vi verkligen kliver bakåt i historien, både klädselmässigt och beteendemässigt. Under vintern, när det börjar bli lite mildare, genomför vi en skidresa till Branäs med respektive och efterföljande afterski.

BARNFESTEN

Efter nyår, när vi alla lite till mans börjar tröttna på julen, så arrangerar vi barnfesten, som är ett riktigt mandomsprov för oss subalternerna. Tillsammans med ett hundratal barn lever vi rövarn på mässen och dansar ut julen. Detta är något som verkligen är uppskattat av den yngre generationen, men även av gubbar som tenderar att sjunka i mognadsgrad, i vissa fall betydligt lägre än sina barn och då kan det gå riktigt hett till när granen skall ut.

I samband med uttryckningen under våren anordnar vi en så kallad

Trupparskiva. Då samlas alla som varit delaktiga under utbildningsåret och förbrödras i en gemensam barbeque.

INTERNATIONELLT UTBYTE

Det som ökat under senare år är internationella utbyten, något som är värt en liten fördjupning.

Den internationella verksamheten är ett mycket trevligt inslag i klubbens verksamhet. Här får vi en möjlighet att möta likasinnade kamrater från andra länder, något som ofta resulterar i livslång vänskap. Verksamheten har blivit så omfattande att klubben har beslutat att utse en liaison officer, som skall handlägga kontakterna. Den som är mest lämpad för denna uppgift är Stefan Frid, som har erfarenhet från Bosnien och som deltagit i utbyte med The King's Own Scottish Borderers. Tillsammans med skottarna deltog Stefan i en större övning benämnd TRUMPET DANCE i USA och Kanada.

De nationer vi nu har utbyte med är framför allt Skottland men också Finland. Vi har även viss kontakt med Estland, Lettland och Litauen. Kontakten med de baltiska staterna är av en annan art och omfattar främst stöd

i utbildningen som till exempel granatgevärsutbildning och deltagande i idrottstävlingar.

ALEXANDER LESLIE

Utbytet med Skottland är mest omfattande och intressant ur historisk synvinkel för oss värmlänningar. För att förklara detta måste vi långt tillbaka i historien, till början av 1600-talet. Då bildades landsregementsorganisationen på initiativ av Gustav II Adolf.

I ett av dessa landsregementen ingick Värmland tillsammans med Närke och Södermanland. Regementets förste chef var kungens bror hertig Karl Filip. Han var chef från 1617 till 1622, då han dog efter en tids sjukdom. Karl Filip ersattes 1622 av Alexander Leslie.

Alexander Leslie var av skotsk börd. Han förde befälet över landsregementet vid landstigningen i Pillau 1625. År 1626 blev Södermanlands regemente självständigt, man organiserade om krigsmakten och införde landskapsregementen.

Närke och Värmland blev därmed ett självständigt regemente och vår förste chef i den nya organisationen var sålunda Alexander Leslie. Under hans befäl deltog regementet framgångsrikt i slaget vid Mewe 1626. Han fick av Gustav II Adolf uppbara de största lovord för sin skicklighet.

Två år senare frånträdde han befälet över regementet, då han skickades att undsätta Stralsunds fästning. Alexander Leslie stannade därefter i



Alexander Leslie, Värmlands regementes förste chef

svensk tjänst fram till 1638, då han som fältmarskalk återvände till Skottland och tog befälet över en skotsk armé.

KING'S OWN SCOTTISH BORDERERS

Det är denna epok i historien, som ligger till grund för våra kontakter med det skotska förbandet The King's Own Scottish Borderers, vilket bär Alexander Leslies klanfärger i sin tartan och som värnar om hans minne som anfader.

Det var vår framlidne hederssubaltern sir Henry Magnusson som mer av en slump knöt den första kontakten med förbandet i slutet av 1970-talet. Sir Henry var nämligen på semester i Skottland och besökte Edinburgh Castle när han träffade överstelöjtnant A J W Berry. Sir Henry, som var en mycket öppen och social människa, inledde naturligtvis en dialog. Under detta samtal frågade sir Henry bland annat om färgerna i överstelöjtnant Berrys tartan och fick då svaret att dessa tillhörde familjen Leslie och att Alexander Leslies sons dotters son var grundaren av The King's Own Scottish Borderers.

Därmed knöts åter vänskapsbanden som legat i träda sedan 1628, vilket resulterade i ett första besök från Skottland 1980.

Dock bör det nämnas som en passus att personal från 7th Battalion vid The King's Own Scottish Borderers ingick i en hedersvakt tillsammans med svenska soldater, kanske ur Värmlands regemente, vid begravning av fyra omkomna brittiska flygare den 10 maj 1945 i Torsby. Är det någon läsare som vet mer om detta så är han välkommen att kontakta subalternofficersklubben.

LIVLIGT UTBYTE MED SKOTTARNA

Ett antal officerare ur regementet har sedan början av 80-talet haft förmånen att få besöka våra vänner i Skottland och vice versa. Så sent som i våras deltog två officerare ur The King's Own Scottish Borderers i brigadens slutövning -98. Eventuellt kommer det ytterligare två officerare och besöker brigaden under våren.

Under hösten kommer också två officerare ur Värmlandsbrigaden att

följa med the King's Own Scottish Borderers till Kenya för att delta i en större övning benämnd GRAN PRIX, något som säkerligen kan vara värt en särskild artikel i ett senare nummer av denna tidning.

NORRA KARELENS BRIGAD

Vi har också ett vänförband i Finland, Norra Karelens brigad. Utbytet med Finland har tillkommit mycket senare och den gemensamma nämnaren ha varit kompetensutbyte avseende granatkastartjänst. Men under senare tid har det skett en breddning när



Subalternofficerarnas skyddshelgon, överste Bruncrona, var regementschef 1856-1859

det gäller kompetensutbytet och nu under brigadens slutövning, när två finska officerare besökte brigaden, var det pansarvärnstjänst och strids-teknik på kompaninivå som dominerade. Brigaden sänder två officerare under hösten för att delta i övningar med våra finska kolleger.

Eventuellt kommer vi att utöka vårt utbyte ytterligare. Under brigadens mission i Bosnien skapades goda kontakter med ett kavalleriförband från USA. Amerikanarna har

uttryckt önskemål om att besöka brigaden. Den lämpligaste tiden för detta torde vara under vinterhalvåret, då brigaden genomför övningar i vintermiljö som kan vara nog så exotiskt för utomstående.

KLUBBENS SKYDDSHELGON

En annan viktig del i klubbens verksamhet är att hedra vårt skyddshelgon överste Olof Abraham Bruncrona. Han var chef för Värmlands regemente 1856-1859. Överste Bruncrona värnade särskilt om subalternofficerarna och var mycket omtyckt. Han införde bland annat seden att vänta med att börja äta tills alla officerarna fått mat. Det låter kanske inte så märkvärdigt, men tidigare var det så att chefen började äta genast efter det att han blivit serverad och när han hade ätit färdigt och lagt sina bestick till rätta, så fick ingen fortsätta att äta. Detta drabbade särskilt subalternofficerarna, som fick mat sist. Det resulterade ofta i att de blev utan mat. Med denna vänliga gest kunde alla få tillfälle att njuta av maten och förbrödras under middagen. Minnet av Bruncrona och hans gärningar hålls ständigt levande och porträttet av honom finns alltid närvarande under större middagar och vid subalternofficersklubbens arrangemang, detta till förtret för våra äldre kolleger som gör allt för att skamfila hans rykte.

SLUTORD

Som synes är klubbens verksamhet ganska omfattande och kräver stora insatser av en var. Dock så är arbetet mycket stimulerande. Att skapa arrangemang som förenar och gläder personalen vid Värmlands regemente och Värmlandsbrigaden är klubbens motto. Detta gör vardagen så mycket lättare för oss alla.

Vi subalterner har en viktig roll i brigadens utveckling och historia. Det är vi som leder brigaden framåt och som bevarar regementets traditioner åt eftervärlden.

Historiam Creamus



60-årsjubilarerna från vänster: Björn Traung Lindgren, Elwing Bäckström, Harry Nilsson, Tore Svartengren, Kjell Malmberg, Lennart Persson, Sven Eriksson, Bror Högfeldt och Stig Öhman.

Anfall från Kärleksdungen

516 "Peson"

Det är precis 60 år sedan ett antal ynglingar med marskalksblick tågade in genom kaserngrunden för att 1938 skrivas in som I 22 sista volontärer. Det har runnit mycket vatten under broarna över Klarälven sedan dess. Men av dessa ynglingar finns ett fåtal kvar som dristat sig att träffas efter 60 år.

TIO YRKESMILITÄRER

En kollega till dem, korpral Hitler, startade ett nytt världskrig, vilket innebar att tio stycken av kullen blev yrkesmilitärer. Det var annars en sprängbräda för att söka anställning vid tullen, polisen, posten eller järnvägen, men nu fanns möjligheten att fortsätta det militära.

Dessa män samlades en fin sommar dag för att blicka tillbaka och minnas. Skaran har krympt ihop, men av tolv

stycken, som är i livet, hade nio stycken hörsammat kallelsen. Tanken var att vi skulle genomföra ett gammalt anfall som vi påbörjade 1938 med utgångsläge i Kärleksdungen och som gick norrut där vi aldrig kom längre än till stormavstånd. Men i dag, 60 år senare, såg det hopplöst ut med all bebyggelse på Västra Fältet och en av de viktigaste riktpunkterna, Luffarladan, borta.

HALMMADRASSER

Vi fick en liten titt på vårt gamla logement på Livkompaniet där det hela började med järnsängar, halmmadrasser och trägolv.

Krämpor och sjukdomar talades det inte om. De var liksom bortblåsta. Det kunde ju komma någon som ville att vi skulle rekapitulera och då

gällde det att vara frisk. Men det kom ingen.

GLIMTEN I ÖGAT

Vad är 60 år? Ingenting. Alla var sig lika. En del var vita i håret, andra hade inget hår alls. Några var skrynkliga och väderbitna i ansiktet som gamla skutskeppare. Men glimten i ögat fanns kvar och den var som för 60 år sedan.

Efter en god måltid i den nya matsalen, som numera drivs som restaurang Kasernhöjden (titta in där om ni har vägarna förbi) avslutades vår sammankomst och vi konstaterade att vi var tacksamma att vi kunde träffas, trots att vi var omkring 80 år gamla.



Lisa Larsson utnämndes till fänrik den 19 maj i år. Hon är en glad, öppen, positiv kvinna, som från början valde att frivilligt genomföra grundutbildningen. Detta skulle vara en merit när hon sökte in till polishögskolan. Men det visade sig att hon trivdes så bra i den militära världen att hon stannade kvar.

Värmlandsbrigadens första kvinnliga officer

Fänrik Lisa Larsson är historisk

Per Berggrén

HALMSTAD

Lisa Larsson hamnade i Halmstad och tillbringade, tillsammans med tre andra kvinnor, 15 månader på en vanlig KB-avdelning med inriktning på granatkastartjänst. Här fick hon uppleva den positiva gemenskap, som militärtjänstgöring innebär, och hennes intresse för officersyrket vaknade. När grundutbildningen var slut hade hon bestämt sig, hon skulle

bli yrkesofficer i stället för polis.

UTBILDNINGSGÅNGEN

Hon sökte till IB 4 i Linköping och blev antagen som yrkesofficersaspirant. Nu stod två års utbildning på Officershögskolan i Kvarn vid Borensberg på tur. Här utbildas infanteriets och pansartruppernas officersaspiranter till fänrikar.

När första året var till ända kom

beskedet att IB 4 skulle läggas ned. Men Lisa var nu helt inriktad mot sitt blivande yrke och sökte i stället till Värmlandsbrigaden. Hon blev antagen och genomförde sitt andra år på Officershögskolan som värmlänning.

TVÅ ÅR TILL LÖJTNANT

När jag träffade henne hade hon varit hemma på trupp som instruktör några månader. Det syntes på henne

att hon var fylld av tillförsikt och att hon såg fram emot ett intressant liv i sitt nya yrke.

Den fortsatta utbildningsgången blir nu att fänrik Larsson skall genomföra två godkända år på trupp innan hon blir löjtnant. Efter normalt två år ytterligare kan hon söka kaptenkursen, som går i Skövde.

Lisa är helt inriktad på att göra karriär i försvaret och hennes närmaste målsättning är att utbilda sig till bataljonsartillerichef i Kvarn. Därefter får vi se vad som händer. Hon säger att hon är flexibel och tycker att det så småningom kan vara intressant att pröva något nytt.

FÖRDELAR ATT VARA KVINNA

Kvinnor för befäl på ett annat sätt än män. När män höjer rösten för att sätta sig i respekt, åstadkommer kvinnorna samma resultat genom att motivera och på ett annat sätt övertyga om vikten av det som skall utföras. Lisa Larsson ser det som mycket värdefullt att nya idéer och tankar får föras fram. Detta är något som gynnar både krigsförbanden och den personal som tjänstgör där.

I vissa fall kan det kanske vara lätt att försöka ta efter männens sätt att vara på. Detta är emellertid något som Lisa inte vill kännas vid. En kvinna, som försöker vara man, hamnar någonstans mitt emellan och blir då varken det ena eller andra.

NACKDELAR

Naturligtvis finns det också nackdelar med att vara ensam kvinna i en mycket mansdominerad värld. Allt man gör blir mycket noga observerat. Det är omöjligt att gömma sig. En kvinna är alltid observerad och blir på det viset också extra prövad. Detta innebär att hon ofta måste prestera ett bättre resultat än männen.

Visst har män mer muskler och högre värden i fråga om syreupptagning, men det är något man får acceptera som kvinna. Man får inte stå överst på prispallen efter orienteringstävlingar och löptester. Men det viktigaste är att man klarar de krav som satts upp och att man hela tiden försöker förbättra sig. Man får tävla mot sig själv.

TRUPPTJÄNST

Nu, när intervjun görs, tjänstgör fänrik Larsson som instruktör på led-

ningsplutonen, som ingår i stabspionjärkompaniet. För tillfället utbildas gruppcheferna i gröntjänst. De skall lära sig att stå i enskild ställning, göra vändningar, ta skydd, åla medelst hasning, skjuta och allt det där som var så viktigt förr och som faktiskt fortfarande finns med i utbildningen.

Senare genomförs övning "Vargland" på Horssjöns skjutfält tillsammans med KB-eleverna och i mitten av oktober rycker F-soldaterna in. Efter jul skapas plutonerna.

MEDLEM I

SUBALTERNOFFICERSKLUBBEN

Som god "subbe" ställde Lisa upp i subalternofficersklubben när hon blev tillfrågad. Här har hon tilldelats den viktiga uppgiften som skrifare, vilket innebär att hon ingår i klubbens styrelse. Hon säger att hon mycket värdesätter den gemenskap och det kamratskap, som hon redan har fått känna på i Värmlandsbrigaden.

PENDLAR FRÅN KIL

Lisa Larsson bor i Kil och pendlar dagligen mellan bostaden och garnisonen i Kristinehamn. Det tar 40 minuter åt varje håll. Detta kan tyckas mycket, men man vänjer sig. I nuläget har hon inga planer på att flytta närmare sin arbetsplats.

Resorna är väl organiserade. Ett månadskort på tåget kos-

tar 500 kronor och bussresan från stationen i Kristinehamn till regementet är gratis för Garnisonens personal.

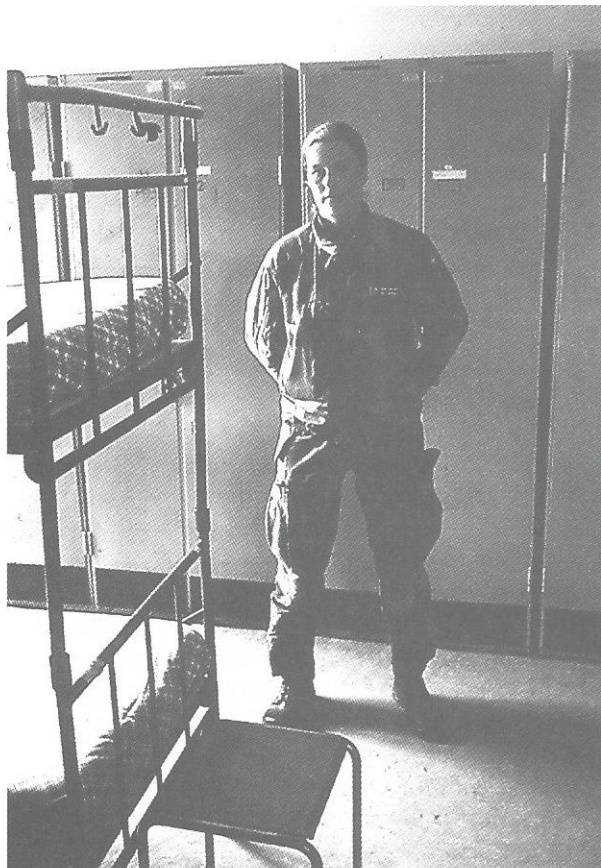
KAMRATSKAP

Det fantastiska med officersyrket är den kamratskap man möter i jobbet. Man får goda vänner över hela landet och man behöver aldrig känna sig ensam. Detta är de främsta fördelarna, tycker Lisa Larsson.

Själv anser hon att det är viktigt att kvinnor i större utsträckning kommer in i den militära världen. De har mycket att tillföra i fråga om kompetens och nytänkande. Hon är medveten om, att hon bryter isen och öppnar dörren för fler. Nästa kvinnliga officer kommer till Värmlandsbrigaden år 1999.

Fänrik Lisa Larsson är en glad och utåtriktad, målmedveten kvinna, som vet vad hon vill. Efter en timma är vår trevliga pratstund slut och Lisa går att smälta intrycken efter förmiddagens ceremoni, då de nya pansarbandvagnarna 501 välkomnades till Värmlandsbrigaden.

Författaren gratulerar fänrik Larsson till ett gott yrkesval och önskar henne lycka till i den framtida karriären.



Fänrik Larsson konstaterar att sängbäddningen är godkänd på logementet

"Stormmolnen från söder kan komma att driva in över vårt land ! Var beredda!"



Överste Curt Hermansson från Värmlands regemente utnämndes till fänrik den 6 april 1939 efter två års officersutbildning på Karlberg. Nedanstående fascinerande skildring är hans eget bidrag till den samling av uppsatser, som 32 av hans kurskamrater skrivit om sina minnen och intryck från den 9 april 1940 och som Curt Hermansson sammanställt till en mycket intressant bok.

9 april 1940

Stationsofficer i Torsby

Curt Hermansson

"Till män och kvinnor i Värmland och på Dal.

Låt ungdomarna vapenövas i sin egen provins, vid sitt eget regemente. Du vill bevara det gamla Värmlands regemente. Skriv därför ditt namn på regementskommittens lista.

Selma Lagerlöf"

1936 ÅRS FÖRSVARSDORDNING

Uppropet var föranlett av förslaget till 1936 års försvarsordning, som bland annat innebar indragning av Värmlands regemente (I 22). Försla-

get grundades på att Värmland och västgränsen saknade aktualitet i en framtida hotbild. Före 9 april 1940 var turerna många i fråga om regementets vara eller inte. Efter 9 april fanns endast ett alternativ: att snarast organisera ett normalt infanteriregemente. Värmland och västgränsen var inte längre den trygga baksidan av vårt land. I öster fanns Finland, visserligen svårt sargat, men likväl en buffert mot öst – i väster kunde en krigssituation uppstå utan förvarning.

INTENSIVT KRIGSPLACERINGSARBETE

I början av april 1940 placerades jag vid regementets mobiliseringsavdelning. Dess chef, George (Stabben) Helleberg, hade de senaste åren inte haft någon lätt uppgift att anpassa krigsplaceringarna till de ständigt nya planerna för regementets krigsorganisation. Den 9 april var regementet värnpliktstomt. Man väntade inte bara på mobiliseringsorder utan också på, vad man förmodade, ett förestående krigsutbrott.

Ett intensivt arbete hade pågått, och pågick alltjämt 9 april, att slutligt krigsplacera all aktiv personal vid förbanden. Efter hand fick sedan den aktiva personalen placera tilldelad reserv- och värnpliktig personal. Det kan konstateras att den aktiva personalen vid det gamla bygderegementet hade långtgående personkännedom om de inryckande, vilket naturligtvis underlättade krigsplaceringsarbetet.

TILL TORSBY

Den 13 april på eftermiddagen beordrades jag som stationsofficer till Torsby, slutpunkten på Kil – Fryksdals järnväg. Jag var föga förberedd på uppgiften, men på Krigsskolan hade vi dock haft genomgångar om stationsofficerens allmänna uppgift. Jag medförde dessutom en skriftlig instruktion och fälthandboken med förbandens och tågsättens principiella sammansättning. Stationsföreståndaren vid järnvägsstationen i Torsby var inte utbildad för den kommande

uppgiften. Det visade sig emellertid att han genom sin improvisationsförmåga och lokalkännedom hittade lösningar på våra problem.

FÖRBANDSTILLSTRÖMNING

Vi urlastade

Dalregementet (utom en bataljon)

En division A 4 och

III. kavalleribataljonen.

Ingen stor rangerbangård stod till förfogande, endast ett stickspår (till ett sågverk) fanns att tillgå. I huvudsak var man hänvisad till urlastning på linjen av omkring 6 000 människor, 1 000 hästar och ett stort antal kärror. Dess bättre kände vi i förväg inte till uppgiftens totala omfattning. Urlastningsorder erhöll vi på telefon tågsätt för tågsätt.

Inför Dalregementets ankomst ringde från Falun regintendenten Frykman, äldste bror till vår kurskamrat Einar. Han gav mig följande order:

"Jag kommer med regementets första transportomgång till urlastningsplatsen. Fänriken skall se till att jag då har två ton potatis, hö och havre till 500 hästar för åtminstone tre dagar."

Jag svarade naturligtvis:

"Ja, kapten", men tillät mig tillägga att jag hade viss erfarenhet av potatisanskaffning, jag hade då och då köpt något kilo potatis åt min mamma, men att jag ifråga om upphandling av hö och havre var föga bekvämd.

Kapten Frykmans kommentar var endast:

"Det där har jag inte bett att få veta, fänriken. Klart slut."

SAMLINGSPLATS SJUKHUSPARKEN

När urlastning ägt rum skulle förbandet samlas, organiseras och snarast avmarschera för att så kort tid som möjligt utgöra mål för flyganfall. Jag valde den närläggna sjukhusparken till samlingsplats. Det var ingen uppbygglig syn för sjukhuspersonalen att se vad som hände med den välansade parken efter några transportomgångar – staketet var nedrivet, hästar hade gått hårt åt björkstammar, skyddsgropar hade grävts och ingensans kunde man gå torrskodd i gytjan. Jag minns hur överläkaren frågade: "Är detta verkligen nödvändigt?"

De första dagarna i Torsby rådde tystnad – kompakt, strategisk (för att ange dess militära art). Ansvar och ensamheten kändes tungt. Men inom kort förändrades scenen helt. Motoriserad förtrupp till etapp- och underhållsförband fanns där plötsligt, liksom rekognoseringspersonal ur staber och förband.

Jag kunde då framföra kapten Frykmans önskemål till ansvarig personal och fick veta att problemet var välkänt.

BJÖRNIDET

Urlastning av järnvägstransporterade enheter kom med den täthet som urlastningsförhållandena medgav. Min expedition, dvs mitt rum på den välkända gästgivaregården Björnidet, var centrum för all kommunikation med yttervärlden under några dagar. Det lilla municipalsamhället förändrade snabbt karaktär från lugn idyll till ett fältläger med soldater på gator och torg, på kaféer och gästgivargård eller snabbt på väg mot norska gränsen.

BEUNDRAN FÖR FÖRSVARET

När jag ser tillbaka på denna tid fylls jag av beundran över det som hände i uppmarschområdet i Torsby. Hur kunde transportplanerna ändras så snabbt och förbanden komma på plats? Hur kunde man få fram förnödenheter i sådan mängd att 10 000 människor och hästar kunde underhållas i ett område, som inte ens i fred var självförsörjande och inte hade någon plats i planerna för krigsförberedelsearbetet? Hur kunde man få människorna i krigsförbanden, som till 95 % utgjordes av värnpliktiga och reservpersonal, att fatta beslut och handla som man tänkt sig?

Då, år 1940, var vägnätet norr och väster om Torsby glest. Vägarna utgjordes av smala grusvägar, som inte utan åtgärder medgav dubbeltrafik för tunga fordon. Mellan vägarna fanns de svårframkomliga milsvida skogarna. Terrängen på båda sidor mot gränsen till Norge gynnade försvar framför anfall. Från mitt perspektiv fungerade militära myndigheter och förband väl under förhållanden som krävde improvisation och handlingskraft. Dess bättre fick vi inte något definitivt svar på frågan hur våra krigsförband skulle ha reagerat under strid.

Händelseutveckling

9 APRIL

Regementet erhåller order att den 12 april är 1. "organiseringsdag" (= mobiliseringsdag).

10 OCH 11 APRIL

Huvuddelen av befälet anmäler sig.

12 APRIL

De värnpliktiga rycker in.

13 APRIL

Ett kompani busstransporteras till gränsen för skydd av regementets uppmarsch och för att avvärja norska förband, som passerade gränsen.

15 APRIL

Regementet är i allt väsentligt färdigorganiserat.

16 APRIL

Regementet förflyttas till och grupperas i området vid och söder Charlottenberg.



P O Michel informerar om verksamheten vid Försvarets Sjukvårdscentrum under kamratföreningens vårträff

Från årsmötet den 5 november

Utdrag ur styrelsens verksamhetsberättelse 1997-98

ÅRSMÖTE

Årsmötet genomfördes på garnisonen och cirka 60 kamrater hade mött upp. Hedersmedlemmen Per-Sune Wallin hälsades särskilt varmt välkommen. Den stora nyheten detta årsmöte var att medlemsavgiften höjdes till 50 kronor per år. Den nyvalde vice ordföranden Björn Tomtlund, chef för Värmlandsbrigaden, presenterade sig själv inför årsmötesdeltagarna.

Efter sedvanliga förhandlingar gick deltagarna till Krongården och åt en utsökt god måltid och hade där efter kamratlig samvaro.

VÅRMÖTE

Kamratföreningens medlemmar erbjöds här ett unikt tillfälle att få se och uppleva Försvarets Sjukvårdscentrum på Hammarö.

Ett sextiotial medlemmar hade hört sammat kallelsen. Det blev verkligen ett intressant studiebesök, som senare avslutades med en mycket god middag och trevlig samvaro på FSC mäss.

STYRELSESAMMANTRÄDEN

Styrelsen har under året genomfört fem protokollförda sammanträden.

ARBETSUTSKOTTET

AU har under verksamhetsåret sammanträtt sex gånger under ledning av Per Berggrén.

RESOR

Bo Sjöstedt har representerat föreningen vid ett representantskapsmöte. Detta genomfördes 1998-03-30--04-01. Där framkom bland annat att SMKR ansluts till Folk och Försvar.

MEDLEMSREGISTER

Detta handläggs av Ingvor Ericsson-Bergström från och med i år.

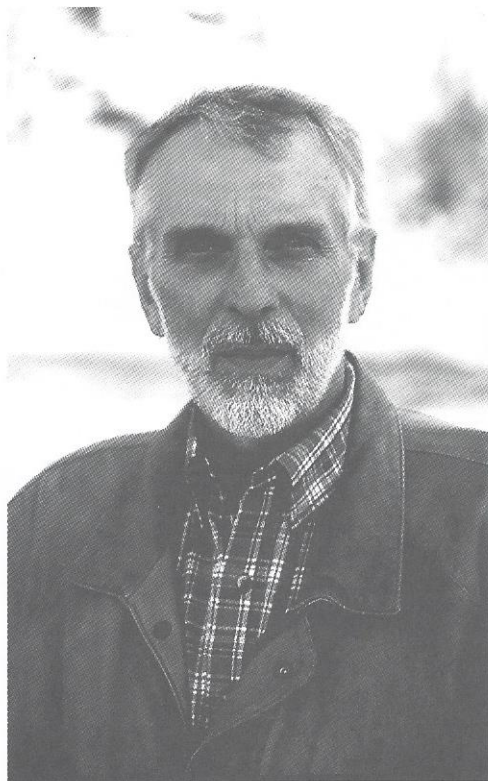
ÖVRIGT

Styrelsens medlemmar har under året försökt att få in pengar till verksamheten genom försäljning av medlemsnålar och CD-skivor.

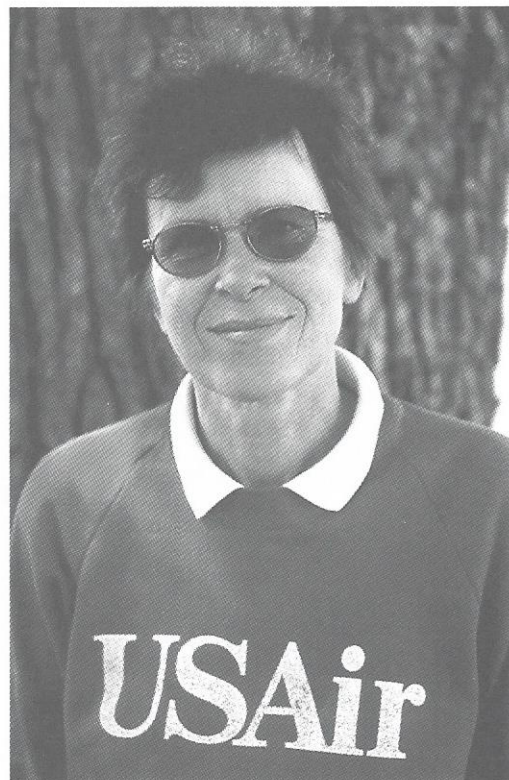
EKONOMI

Under mötesförhandlingarna framkom att ett relativt stort antal av medlemmarna inte erlagt medlemsavgiften, vilket orsakat underskott i föreningens ekonomi. Styrelsen har med anledning av detta diskuterat att utesluta dem som under två år försummat inbetalningen. Att märka är att Officerskåren erlägger avgiften kollektivt för sina medlemmar.

Utan en
fungerande
ledning kan
ingen före-
ning existe-
ra. Här är
två viktiga
kuggar i
arbetsutskot-
tet.



Bo Sjöstedt, ledamot i arbetsutskottet,
representerade Kamratföreningen vid
representantskapsmötet



Kerstin Erlandsson, Kamratföreningens
sekreterare och ledamot i arbetsutskottet.

Verksamhetsplan 1999

04-21 (ELLER 04-27)

VÄRMÖTE

Värmöte, som organiseras av Brigaden under ef-
termiddagen och kvällen. Förevisning och vär-
middag.

05-13

PRINSENS FÖDELSEDAG

Värmlandsbrigaden går högvakt. Eventuellt
kommer en bussresa att anordnas över dagen
för att se vaktavlösningen i Stockholm.

11-04

ÅRSMÖTE

Sedvanliga förhandlingar med efterföljande ärt-
middag och kamratlig samvaro.

11-14-16

HÖGVAKT

Värmlandsbrigaden går högvakt i Stockholm.

TRYCKERI

054-10 30 74

*När
det
gäller...*

LOKALVÅRD

054-10 30 72

10 30 81

VAKTMÄSTERI

054-10 30 75

KONTORMATERIEL

Butik 054-10 30 78

KONTORSUTRUSTNING

054-10 30 76

10 30 77

...kontakta oss!



KLARIA AB

Kontorsserviceleverantören

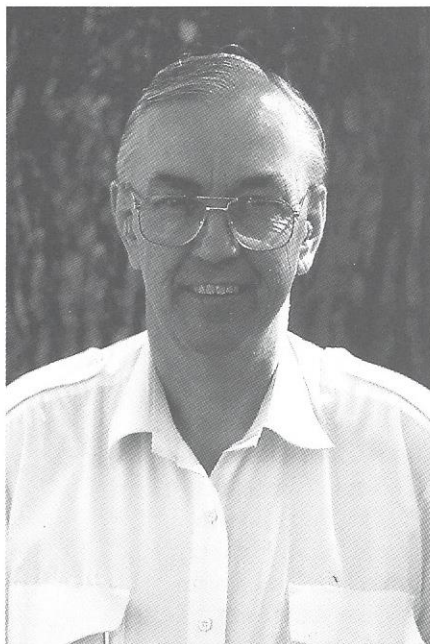
Box 1901, 651 19 Karlstad

Tfn 054-10 30 70, Fax 054-10 30 80

E-post: tryckeri@klaria.se

Besöksadress: Karolinen, Våxnäsgatan 10

Anslagstavlan



Kamratföreningens kassör Per-Olof Käberg

Ur Värmlandsörnen nummer 1 1948:

"Från skattmästaren

För att ej orsaka onödiga portoavgifter vädjar skattmästaren till envar medlem, som ännu ej betalt årsavgiften, att göra detta snarast.

Du hör väl icke till en av dessa!"

Inget är nytt under solen. Ovanstående citat är lika aktuellt 1998 som 50 år tidigare.

Kamratföreningens Utdrag ur stadgarna stipendium

För att stimulera medlemmarna att vidga sina vyer finns ett stipendium, som utbetalas ur föreningens kassa.

Avsikten med detta är, att mottagaren skall ges möjlighet att göra något extra, som också kan vara av intresse för föreningens övriga medlemmar. Detta kan vara besök på en intressant plats eller studium av något historiskt dokument.

Förutom kravet att man är medlem i kamratföreningen är en förutsättning för att få stipendiet att man skriver om sina upplevelser i Värmlandsörnen.

Stipendiet söks på särskild blankett som kan fås av sekreteraren eller arbetsutskottet.

FÖRENINGENS ÄNDAMÅL

Föreningens ändamål är

- att stärka sambandet mellan regementet och hembygden,
- att verka för en sammanhållning mellan i tjänst varande och ur tjänst avgången personal vid Värmlands regemente och Värmlandsbrigaden samt
- att befrämja vårdnaden av regementets och brigadens anseende.

MEDLEMMAR

Berättigade som medlemmar är alla som vill stödja föreningens syften och verksamhet.

CD för 100 kr

SVERIGES INFANTERIMARSCHER

En CD-skiva med 28 svenska infanterimarscher tillsammans med Sveriges nationalsång och Kungssången har framställts bland annat för landets kamratföreningar. Musiker ur tre symfoniorkestrar i Stockholm med erfarenhet av marschmusik spelar under ledning av Christer Johannesen och Jorma Panula. Naturligtvis ingår vår egen Pepita-marsch.

Skivan kan köpas av Kerstin Erlandsson, telefon 054-15 93 86, till det starkt reducerade priset 100 kronor.



1998 års jubileumsnummer
av Värmlandsörnen har
varit mycket intressant och
spännande att arbeta med.
Jag hoppas att föreningens
medlemmar har funnit
innehållet väl värt att läsas.



Redaktören framför Försvarets Sjukvårdscentrums informationstavla i samband med föreningens vårmöte i slutet av april.

Redaktörens sida

Att fylla femtio år innebär, att man bär med sig ett stort antal erfarenheter och minnen samtidigt som man kastar nyfikna blickar mot framtiden. Man har mycket att berätta för dem som vill lyssna och man är intresserad av det som komma skall.

Ungefär så har jag tänkt när jag har arbetat med detta jubileumsnummer av Värmlandsörnen. Min målsättning har varit att göra en skrift med ett brett innehåll, en tidning som innehåller minnen från gångna tider lika mycket som den beskriver hur förhållandena är i dag och hur vi kan

förväntas att få det i en framtid.

En sådan målsättning klarar man inte ensam. Man måste få hjälp med författandet. Och det har jag verkligen fått. Det har varit både spännande och intressant att ta del av alla fina bidrag, som lämnats till mig. Och dessutom har de flesta tillfrågade ställt upp och glatt och villigt lämnat sina bidrag. Stort tack alla bidragsgivare.

Nästa år utkommer det här seklets sista nummer av Värmlandsörnen. Någon i ett radioprogram beskrev 1900-talet som det århundrade som

kommer att ihågkommas för sina många och stora krig. Aldrig förr har så många människor dött till följd av krig.

Det kan nog vara rätt. Men samtidigt tycker jag att man skall se det positiva under vårt sekel. Aldrig förr har så stora ansträngningar gjorts för att på ett fredligt sätt lösa de konflikter som blossat upp på vår jord.

Varje år kan ju inte vara jubileum, men det hindrar inte att det är fest när Värmlandsörnen kommer i brevlådan. Jag hoppas på många bidrag, helst med bilder, även nästa år.

Redaktionen önskar Värmlandsörnens läsare

GOD JUL 1998 och GOTT NYTT ÅR

Yngve Johansson Kerstin Erlandsson Per Berggrén

Manusstopp
för 1999 års Värmlandsörnen är
den 1 november

Bidrag sänds till
Per Berggrén
Dammgatan 3A
654 65 Karlstad
054-24 06 99

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning
retur med nya adressen till:
Värmlands regementes och
Värmlandsbrigadens kamratförening
681 82 KRISTINEHAMN

B

Föreningsbrev

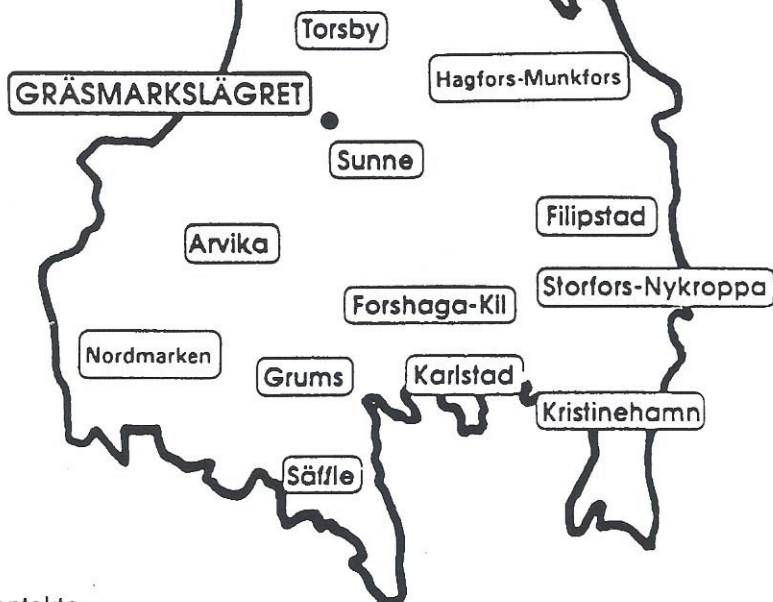
Sven Larsson
Hagagatan 16 A 5tr
652 20 KARLSTAD

Värmlands FBU-förbund



Genom den frivilliga
befälsutbildningen
har Du möjlighet att
komplettera Din mi-
litära grund- och re-
petitionsutbildning
och bli bättre i Ditt
militära jobb som
chef

Där Du finns,
finns FBU
både i Värmland
och i resten av
landet



Kontakta

Värmlands FBU-förbund

Råtorpsvägen 1 B

653 49 Karlstad

Telefoner 054-57 29 93 (även fax), 054-57 24 19